

บทที่ 6

การประเมินข้อมูล

ข้อมูลที่กิจการได้มา เพื่อเป็นแนวทางในการตัดสินใจให้สินเชื่อนั้นจำเป็นต้องนำมาตีความหรือประเมินผลอีกชั้นหนึ่ง ก่อนที่จะสรุปเป็นความเห็นเกี่ยวกับฐานะของกิจการนั้น ๆ ซึ่งวิธีการที่ใ้ประเมินนี้ขึ้นอยู่กับชนิดและแหล่งที่มาของข้อมูลนั้น ๆ ในค่านแหล่งที่มาของข้อมูลเราจะดูว่าแหล่งที่มาของข่าวสารนั้นเชื่อถือได้เพียงไร ข้อมูลชนิดเดียวกันถ้ามาจากหลายแหล่งควรที่จะต้องเหมือนกัน จึงจะเชื่อถือได้ถ้าเกิดการขัดแย้งกันขึ้นจะต้องนำมาพิจารณาว่าข้อมูลจากแหล่งใดเชื่อถือได้มากที่สุด ซึ่งตามปกติแล้วข้อมูลที่ไ้จากบุคคลภายนอกย่อมเชื่อถือได้ดีกว่าข้อมูลที่มาจากลูกค้าโดยตรง เพราะบุคคลภายนอกไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับกิจการนั้น ๆ ก็ย่อมจะแจ้งข้อเท็จจริงให้ทราบ แต่ถึงอย่างไรก็ตามมิใช่ว่าข้อมูลที่ไ้จากบุคคลภายนอกจะเชื่อถือได้ทั้งหมด บางครั้งข้อมูลที่ไ้มาอาจจะเป็นข้อมูลที่ลวงเลยเวลานานแล้วก็ได้ ดังนั้นทางที่ถูกแล้วไม่ว่าข้อมูลจะไ้มาจากแหล่งใดจะต้องนำมาพิจารณาว่าเชื่อถือได้เพียงไร

ในค่านชนิดของข้อมูลตามที่ไ้กล่าวมาในบทที่แล้วว่า ข้อมูลที่จะนำมาพิจารณานี้แบ่งเป็นประเภทใหญ่ ๆ ไ้ 2 ประเภทคือ ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการเงินและข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเงิน การประเมินข้อมูลก็จะแตกต่างกันไปตามประเภทของข้อมูลด้วยกันคือ

1) ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการเงิน

เช่นประวัติส่วนตัวของเจ้าของกิจการและผู้จัดการ ความรู้ความสามารถในการดำเนินธุรกิจ ซึ่งสิ่งเหล่านี้นับเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ธุรกิจดำเนินไปโดยประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลวก็ได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับกิจการที่เป็นเจ้าของคนเดียวหรือห้างหุ้นส่วนสามัญ ซึ่งการตัดสินใจดำเนินการขึ้นอยู่กับบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ ในการประเมินข้อมูลเหล่านี้ผู้ประเมินจะต้องเป็นบุคคลที่กว้างขวางและรู้ประวัติความเป็นมาเป็นอย่างดีจนถึงแม้เรื่องในอดีตว่าเป็นคนอย่างไร เคยทำงานที่ไหนมาก่อนในฐานะอะไรผลการทำงานของเขา เป็นที่น่าพอใจหรือไม่ ถ้าเป็นผู้ประกอบกิจการก็จะดูว่าผลการทำงานของเขาทำให้กิจการนั้นเจริญรุ่งเรืองขึ้นหรือขาดทุนลงมากน้อยเท่าใด ถ้าสามารถประมาณจำนวนเงินออกมาได้ก็ยิ่งดี

ข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับทางการเงินนี้เราสามารถใช้เป็นส่วนช่วยพิจารณาประกอบกับข้อมูลทางการเงิน เพราะบางครั้งข้อมูลทางการเงินอาจจะมีการตกแก่ได้ เช่น ข้อมูลจากงบดุลนั้นส่วนใหญ่มักจะมีการตกแต่งเพื่อให้งบดุลแสดงยอดสินทรัพย์สูงและให้หนี้สินต่ำกว่าปกติโดยที่ราคาสินทรัพย์ให้สูงกว่าราคาจริง ส่วนข้อมูลที่ไม่เกี่ยวกับการเงินจะตกแก่ไม่ได้ จึงไม่มีข้อยุ่งยากในการที่จะนำมาประเมินใหม่ เพียงแต่ฝ่ายสินเชื่อต้องพยายามเป็นคนกว้างขวางเพื่อให้ได้ข่าวสารส่วนตัวของลูกค้าให้ไ้มากที่สุดและให้เป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้เสมอ เพื่อนำมาพิจารณาประกอบกับข้อมูลทางการเงินที่เราจะประเมินออกมา

2) ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเงิน

ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเงินนี้มี 2 ประเภท ประเภทหนึ่งไม่ตองนำมาตีความหรือประเมินใหม่ ใดแกข้อมูลที่ได้จากธนาคาร จากองค์กรหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งข้อมูลเหล่านี้จะมีความหมายในตัวของมันเองอยู่แล้ว เช่นจากธนาคารเราจะได้ยอดเงินฝากธนาคารและฐานะการติดต่อกับธนาคาร ซึ่งเราไม่จำเป็นต้องนำมาประเมินราคาใหม่ เพียงแต่คว้าข้อมูลที่ไ้ไ้กันเชื่อถือได้เพียงไร

ส่วนข้อมูลทางการเงินที่จำเป็นต้องนำมาประเมินใหม่คือข้อมูลที่ได้จากงบการเงิน เพราะการดูแค่เพียงรายการในงบการเงินจะไม่บอกอะไรมากไปกว่ากิจการนั้นมีสินทรัพย์เท่าไร ผลการดำเนินงานในช่วงระยะเวลาอันเป็นอย่างไร ขายได้เท่าไรมีกำไรหรือขาดทุน แต่งบการเงินจะให้ประโยชน์มากกว่านี้ ถ้ามีการนำรายการแต่ละรายการที่แสดงอยู่มาหาความสัมพันธ์กัน ซึ่งวิธีที่ไ้มากที่สุดคือการใช้อัตราส่วน เช่นอัตราส่วนของสินทรัพย์หมุนเวียนต่อหนี้สินหมุนเวียนจะแสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้สินในระยะสั้นของกิจการว่ากิจการมีสินทรัพย์ที่สามารถจะมาชำระหนี้ในทันทีได้เท่าไร ถ้าอัตราส่วนออกมาน้อยก็แสดงว่ากิจการนั้นมีหนี้สินมาก เราผู้ที่ให้สินเชื่อแก่กิจการนี้ก็ควรที่จะสังวรไว้ เพราะการให้สินเชื่อแก่กิจการที่มีสินทรัพย์หมุนเวียนน้อย เมื่อเปรียบเทียบกับหนี้สินจะมีอัตราความเสี่ยงภัยต่อการขาดทุนสูง แต่ถ้าไม่มีการนำสองรายการนี้มาหาความสัมพันธ์กันแล้ว เราจะไม่ทราบถึงอัตราหนี้สินที่สูงนี้และยอมให้สินเชื่อไป ซึ่งเป็นการตัดสินใจที่ผิดพลาด ทั้งนี้ในปัจจุบันจึงมีการนำอัตราส่วนมาใช้วิเคราะห์งบการเงินกันมากขึ้น

ในการวิเคราะห์งบการเงินนั้น สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงในขั้นแรกคือ

1) ผู้ทำงบการเงินนั้นคือใคร เชื่อถือได้เพียงใด

ตามกฎหมายได้บังคับให้บริษัทจำกัดและห้างหุ้นส่วนจำกัดต้องทำงบการเงินอย่างน้อยปีละครั้ง และงบการเงินนั้นต้องมีผู้สอบบัญชีรับรอง⁽¹⁾ กิจนี้งบการเงินที่มีผู้สอบบัญชีรับรองจึงเชื่อถือได้ เพราะผู้สอบบัญชีเปรียบเสมือนตัวแทนของผู้ถือหุ้นที่จะรายงานผลการดำเนินงานที่แท้จริงโดยไม่เข้าข้างใคร แต่มีงบการเงินที่กิจการทำขึ้นเองในระหว่างปีซึ่งเราเรียกว่า งบการเงินระหว่างกาล (interim statements) ซึ่งงบการเงินเหล่านี้ไม่ต้องมีผู้สอบบัญชีรับรอง เป็นงบการเงินที่กิจการทำขึ้นเพื่อฐานะการดำเนินงานในระหว่างเวลานั้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์บางอย่างเช่นให้เจ้าหน้าที่ งบการเงินที่ไม่มีผู้สอบบัญชีรับรองจึงเชื่อถือได้น้อยกว่า แต่บางครั้งงบการเงินระหว่างกาลนี้อาจจะมีการให้ผู้สอบบัญชีมาตรวจสอบรับรองยกค้ายกก็ได้อีก เพื่อจะได้นำงบการเงินนั้นไปใช้ประโยชน์ใ้จริง ๆ

2) วันที่ของงบการเงินและวันที่ของสินค้าที่แสดงอยู่ในงบการเงิน

จะต้องเป็นวันที่ใกล้ที่สุด เพื่อจะได้อุฐานะของกิจการในปัจจุบัน ส่วนสินค้าที่แสดงอยู่นั้นถ้าเป็นสินค้าในสมัยนิยม (Fashion) หรือการขายเป็นแบบฤดูกาลวันที่ของสินค้าที่แสดงอยู่นั้นว่าสำคัญมาก

3) ควรมีการขอคำรับรองยกที่สำคัญ ๆ

ยกที่สำคัญ ๆ นั้นควรจะหาผู้รับรองได้ เช่นยอดเงินสดและเงินฝากธนาคาร ยอดลูกหนี้ เจ้าหนี้ และยอดสินค้า เพราะรายการเหล่านี้ถือว่าสำคัญมากต้องมีการรับรองอีกทีหนึ่ง แต่ในปัจจุบันนี้ระบบการตรวจสอบบัญชีของผู้สอบบัญชีได้คลุมถึงวิธีการขอคำรับรองยกเหล่านี้ไว้แล้ว ยอดเงินสดและสินค้าก็มีการตรวจสอบนับของจริง ซึ่งในรายงานการตรวจสอบของผู้สอบบัญชีจะต้องกล่าวไว้ กิจนี้การใช้งบการเงินฉบับที่มีผู้สอบบัญชีรับรองจึงนับว่าถูกต้องที่สุด

(1) ประกาศของคณะปฏิวัติครั้งที่ 285 (กฎหมายว่าด้วยการบัญชี) ข้อ 11

4) ก่อนที่จะนำมาวิเคราะห์หัตถ์ที่จะจัดหมวดหมู่ของรายการในงบการเงินนั้นใหม่

บางกิจการอาจจะแสดงรายการไว้ละเอียดเกินไปหรือแยกแสดงรายการไม่ตรงกับจุดประสงค์ของเรา เช่นตัวเงินนั้นบางกิจการถือเป็นสินทรัพย์หมุนเวียน แต่บางกิจการถือเป็นสินทรัพย์อื่น ๆ เพราะฉะนั้นจึงควรมีการจัดหมวดหมู่ใหม่ให้สอดคล้องกับความต้องการในการวิเคราะห์

รายการในงบการเงิน

ก่อนที่จะพิจารณาหรือวิเคราะห์งบการเงิน สิ่งที่สำคัญที่สุดคือการเข้าใจในรายการต่าง ๆ ที่อยู่¹ในงบการเงินนั้นก่อน ซึ่งจะอธิบายรายการที่จะพบได้ทั่ว ๆ ไปในงบการเงินตามปกติโดยใช้งบการเงินของบริษัท ก ข ค จำกัด ซึ่งเป็นธุรกิจประเภทผู้แทนจำหน่ายสินค้าจากต่างประเทศเป็นตัวอย่างในการอธิบายและการวิเคราะห์ในบทนี้ (ดูตัวอย่าง) งบการเงินนั้นประกอบด้วย งบดุลและงบกำไรขาดทุน

งบดุล เป็นการแสดงถึงฐานะของกิจการเกี่ยวกับสินทรัพย์และทุน ณ ใดวันหนึ่งที่แจ้งอยู่⁽²⁾ ดังนั้นรายการในงบดุลจึงแยกประเภทใหญ่ ๆ ได้ดังนี้คือ

1) สินทรัพย์ คือสิ่งที่กิจการได้จัดหา หรือซื้อมา เพื่อไว้ใช้ดำเนินงานอันจะทำให้เกิดประโยชน์แก่เจ้าของกิจการ.

2) หนี้สิน คือภาระผูกพัน ที่กิจการจะต้องชดใช้อันเป็นผลสืบเนื่องมาจากการดำเนินงานทั้งในอดีตและปัจจุบัน

3) ส่วนของผู้เป็นเจ้าของ คือส่วนที่แสดงว่าผู้เป็นเจ้าของจะได้รับจากสินทรัพย์ที่กิจการมีอยู่เท่าไร ซึ่งรายการที่ประกอบเป็นสินทรัพย์ หนี้สินและทุนนั้น มีอยู่ด้วยกันหลายชนิดคือ

1) สินทรัพย์เคลื่อนที่ หมายถึงรายการสินทรัพย์ที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ภายในระยะเวลาอันสั้น ปกติจะถือระยะเวลาการดำเนินงานในช่วงรอบบัญชีหนึ่ง ๆ ซึ่งโดยทั่วไปใช้เวลา 1 ปี เป็นบรรทัดฐาน ซึ่งตามปกติรายการที่เป็นสินทรัพย์จะประกอบไปด้วย

(2) Sidney Davidson "Hand Book of Modern Accounting" (McGraw Hill Book Company 1970) page 3-2

บริษัท ก.ข.ค. จำกัด
งบดุล ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2515-16
(จำนวนพันบาท)

สินทรัพย์	2515		2516		เพิ่มขึ้น (ลดลง)	
	บาท	%	บาท	%	บาท	%
สินทรัพย์ เกินสะพัก						
1.1 เงินสดในมือและฝากธนาคาร	870	0.8	1,982	1.7	1,112	127.9
1.2 ลูกหนี้การค้า	39,505	38.2	41,370	36.5	1,865	4.7
1.3 สินค้าและงานระหว่างทำ	39,471	38.1	39,828	35.0	357	0.9
1.4 ลูกหนี้มีมูลค่าและเงินจ่ายล่วงหน้า	2,280	2.2	1,529	1.3	(751)	33.0
1.4 รายได้อ่างรับ	—	—	1,052	0.9	1,052	—
2 พัสดุกงเหลือ	120	0.1	107	0.1	(13)	10.1
1	82,246	79.4	85,868	75.5	3,622	4.4
3. <u>เงินลงทุนแสวงผล</u>	7,665	7.4	12,290	10.8	4,625	60.3
4. <u>สินทรัพย์ประจำ</u>						
ที่ดินและอาคารราคาสุทธิ	12,268	11.9	14,573	12.8	2,305	18.8
เครื่องมือเครื่องใช้ราคาสุทธิ	624	0.6	516	0.5	(108)	17.4
ยานพาหนะราคาสุทธิ	762	0.7	425	0.4	(337)	44.2
	13,654	13.2	15,514	13.7	1,860	13.6
	103,565	100	113,672	100	10,107	9.8
หนี้สินและส่วนของผู้ถือหุ้น						
6. <u>หนี้สิน เกินสะพัก</u>						
6.1 เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร	3,249	3.1	13,326	11.7	10,077	310.1
6.2 เจ้าหนี้การค้า	10,078	9.7	8,500	7.5	(1,578)	15.7
6.3 เจ้าหนี้ตัวสินค้าเขา	21,568	20.8	16,672	14.7	(4,896)	22.7
6.4 เจ้าหนี้เงิน	3,368	3.3	6,772	6.0	3,404	101.1
6.4 ภาษีเงินได้อ่างจ่าย	18	0.01	1,803	1.5	1,785	9642.0
	38,281	37.0	47,073	41.4	8,792	22.9
7. <u>หนี้สินระยะยาว</u>						
7.1 เงินกู้และตัวเงินจ่าย	27,136	26.2	23,560	20.7	(3,576)	13.2
7.4 เงินสะสมพนักงาน	4,359	4.2	4,813	4.3	454	10.4
	31,495	30.4	28,373	25.0	(3,122)	9.9
	69,776	67.4	75,446	66.4	5,670	8.1
ส่วนของผู้ถือหุ้น						
8.1 <u>ทุนจดทะเบียนและชำระแล้วทุนสามัญ</u> 100,000หุ้น มูลค่าหุ้นละ 100บาท	10,000	9.7	10,000	8.8	—	—
8.2 สำรองตามกฎหมาย	1,000	1.0	1,000	0.9	—	—
8.2 สำรองทั่วไป	21,250	20.5	21,250	18.7	—	—
8.3 เงินกำไรสะสม	1,539	1.4	5,976	5.2	4,437	288.3
	33,789	32.6	38,226	33.6	4,437	13.1

บริษัท ก.ช.ค. จำกัด
งบการค้าและกำไรขาดทุนประจำปีเพียงวันที่ 31 ธันวาคม 2515-16
(จำนวนพันบาท)

	2515		2516		เพิ่มขึ้น (ลดลง)	
	บาท	%	บาท	%	บาท	%
1.1 ขายสินค้าและบริการ	168,313	100	186,504	100	18,191	10.8
1.2 หัก ต้นทุนสินค้าที่ขายและบริการ	143,500	85.3	158,797	85.1	15,297	10.7
1.3 กำไรเบื้องต้น	24,813	14.7	27,707	14.9	2,894	11.7
2.1 หัก ค่าใช้จ่ายในการขาย	7,381	4.4	6,316	3.4	(1,065)	14.4
2.2 ค่าใช้จ่ายในการบริหาร	25,049	14.9	24,105	12.9	(944)	3.8
2.4 บวก รายได้จาก การเป็นตัวแทน	948	0.6	422	0.2	(526)	55.5
2.4 กำไรจากการขายทรัพย์สิน	2,044	1.2	1,572	0.8	(472)	23.1
2.4 รายได้อื่น	4,718	2.8	6,981	3.7	2,263	47.9
2.5 กำไรสุทธิ	93	0.05	6,261	3.3	6,168	6664.8
2.6 หัก ภาษีเงินได้	19	0.01	1,803	1.0	1,784	9642.3
3. กำไรหลังหักภาษีเงินได้	74	0.04	4,458	2.3	4,384	5898.5
3. กำไรคงเหลือยกมา	1,465	0.9	1,519	0.8	54	3.7
3. กำไรสะสมยกไป	1,539	0.9	5,977	3.2	4,438	288.2

* จากงบการเงินของบริษัทประเภทตัวแทนจำหน่ายสินค้าจากต่างประเทศ

1.1 เงินสด หมายถึงเงินสดที่มีอยู่ในมือและเงินฝากธนาคารหรือเงินที่ไปฝากสถาบันการเงินไว้ และลักษณะการฝากจะต้องเป็นแบบที่สามารถถอนมาใช้ได้ทันที โดยไม่มีข้อกำหนดอื่น ๆ

1.2 ลูกหนี้ถาวร คือรายการที่เกิดจากการขายสินค้าหรือบริการเป็นเงินเชื่อ ซึ่งจะต้องแสดงเป็นจำนวนสุทธิหลังจากหักจำนวนที่คาดว่าจะเก็บเงินไม่ได้ออกแล้ว ส่วนลูกหนี้อื่น ๆ ที่ไม่เกี่ยวกับการค้าของแยกแยะไวต่างหาก เช่นลูกหนี้เงินกู้พนักงาน เงินที่ส่งให้สาขา ลูกหนี้จากการขายสินทรัพย์ หรือรายการลูกหนี้อื่น ๆ ที่เห็นว่าไม่ใช่ลูกหนี้ธรรมดาและยากต่อการที่จะเก็บเงิน ก็ไม่สมควรที่จะนำมาลงไว้ในรายการลูกหนี้

1.3 สินค้าคงคลัง คือสินค้าที่กิจการมีไว้ขาย และถ้าเป็นกิจการที่ทำการผลิตเอง จะรวมถึงวัตถุดิบ งานระหว่างทำและสินค้าสำเร็จรูปด้วย ในการตีราคาสินค้าคงคลัง จะต้องคำนึงถึงชนิดและสภาพสินค้าว่าเป็นอย่างไร อายุของสินค้าต้องไม่นานเกินไป ไม่เป็นสินค้าล้าสมัย ราคาที่ใช้ตีราคาจะต้องถือหลักสม่ำเสมอ จะใช้ราคาทุนหรือราคาตลาดแล้วแต่ราคาใดจะต่ำกว่าก็ได้ แต่ควรใช้ให้เหมือนกันทุกปีเพื่อประโยชน์ในการเปรียบเทียบ

1.4 สินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ๆ ได้แก่พวกเงินลงทุนในระยะสั้นที่กิจการถือไว้เพื่อขายต่อลูกหนี้อื่น ๆ รายได้ค้างรับหรือสินทรัพย์อื่น ๆ ที่ควรรวมอยู่ในสินทรัพย์หมุนเวียน ซึ่งมีค่าต่อการพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้สินทันที ตามระบบการเงินตัวอย่าง รายการที่ควรรวมเป็นสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ๆ คือ ลูกหนี้มีค้ำ และรายได้ค้างรับ

2) ค่าใช้จ่ายล่วงหน้า เช่นพวกเครื่องเขียนแบบพิมพ์ของกิจการ เงินประกันต่าง ๆ ค่าใช้จ่ายของกิจการที่จ่ายไปล่วงหน้า เช่น ค่าเช่าบ้าน ค่าโฆษณา ซึ่งเป็นรายการปรับปรุงทางด้านบัญชี เพื่อให้แสดงผลการดำเนินงานให้ถูกต้องเท่านั้น ไม่มีผลโดยตรงต่อการพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ ทั้งนี้ในการวิเคราะห์รายการในงบดุลจึงแยกรายการเหล่านี้ ออกไม่นำมารวมพิจารณา เพราะส่วนมากค่าใช้จ่ายพวกนี้ เมื่อจ่ายไปแล้วจะเรียกคืนไม่ได้ ต้องคิดเป็นค่าใช้จ่ายของกิจการไปในที่สุด ในงบการเงินของบริษัท ก ข ค จำกัด รายการพัสดุคงเหลือจัดเป็นค่าใช้จ่ายล่วงหน้าได้

3) สินทรัพย์อื่น ๆ ได้แก่พวกเงินลงทุนต่าง ๆ ซึ่งกิจการไม่ได้มีไว้เพื่อขายต่อดังเช่นเงินลงทุนระยะสั้นในรายการสินทรัพย์หมุนเวียนอื่น ๆ ดังที่กล่าวมาแล้ว แต่เป็นเงินลงทุน

ที่กิจการหวังจะได้รับผลประโยชน์จากการที่ลงทุนไปนี้ ทั้งนี้จึงต้องแยกแยะแสดงเป็นอีกรายหนึ่ง
ต่างหาก

4) สินทรัพย์ประจำ หมายถึงสินทรัพย์ที่มีอายุการใช้งานเกินกว่ารอบระยะเวลา
บัญชีหนึ่ง ๆ ซึ่งปกติใช้ระยะเวลา 1 ปี เป็นมาตรฐาน เป็นสินทรัพย์ที่มีไว้เพื่อใช้ในการค้า-
เป็นธุรกิจตามปกติ เช่น ที่ดิน อาคาร รถยนต์ เครื่องมือ เครื่องใช้ และเครื่องตกแต่ง ซึ่ง
โดยทั่วไปแล้วจะไม่มีการขายเพื่อนำมาชำระหนี้ นอกจากกรณีที่เกิดกิจการ หรือล้มละลาย
แต่ถึงอย่างไรรายการพวกนี้ ก็แสดงถึงความมั่นคงของกิจการ ทั้งนี้ในการวิเคราะห์ส่วน -
ใหญ่ จึงนิยมใช้ราคาสุทธิหลังจากหักค่าเสื่อมราคาแล้วและพิจารณาว่าการตัดค่าเสื่อมราคา
เหมาะสมหรือไม่ เปรียบเทียบการลงทุนของธุรกิจสินทรัพย์ประเภทนี้กับขนาดของธุรกิจ
ว่าสมควรหรือไม่

5) สินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน เช่นพวกค่านิยม ลิขสิทธิ์ เครื่องหมายการค้า หรือ
สินทรัพย์ที่มีลักษณะคล้ายพวกนี้ ซึ่งเป็นสินทรัพย์ที่ไม่มีตัวตน เป็นการตีราคาขึ้นมา เพื่อแสดง
ค่าของกิจการตามความจริง ไม่มีประโยชน์ต่อการชำระหนี้แต่อย่างใด โดยจะมีค่าต่อเมื่อ
มีการขายกิจการเกิดขึ้น ทั้งนี้ในการพิจารณาความสามารถในการชำระหนี้จึงไม่นำรายการ
พวกนี้มาวิเคราะห์ แต่ตามปกติกิจการธรรมดา ก็มักจะไม่มีการค้าค่านิยมขึ้นมาเพื่อแสดงใน
งบการเงินอยู่แล้ว

6) หนี้สินระยะสั้น หมายถึงภาระผูกพันที่กิจการจะต้องชำระหรือชดใช้ภายใน
ระยะเวลาอันสั้น ในรอบระยะเวลาบัญชีหนึ่งซึ่งปกติคือ 1 ปี หรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นภาระ
ที่กิจการจะต้องชดใช้ด้วยสินทรัพย์หมุนเวียน

หนี้สินระยะสั้นปกติจะประกอบด้วย

6.1 เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร ปกติรายการนี้จะแสดงต่างหากโดยมีได้นำไปหัก
จากเงินสดและเงินฝากธนาคาร เพราะเงินเบิกเกินบัญชีนี้เป็นหนี้ชนิดหนึ่ง ซึ่งนิยมใช้กัน
มากในระบบการค้าปัจจุบันเรียกว่าทุกกิจการที่เกี่ยว ที่จะต้องขอสินเชื่อจากธนาคาร โดย
ธนาคารจะให้วงเงินไว้ว่า จะเบิกเกินบัญชีได้เท่าไร และทุก ๆ สิ้นเดือนจะต้องเสียดอกเบี้ย

ตามอัตราที่ตกลงกันไว้ในสัญญาจากยอดที่เบิกเกินบัญชีนี้ ดังนั้นรายการเงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร จึงถือเป็นหนี้สินระยะสั้นชนิดหนึ่ง

6.2 เจ้าหนี้การค้า เป็นภาระผูกพันที่เกิดจากการไถ่มาซึ่งสินค้า หรือการบริการ ในการดำเนินการค้าตามปกติ ถ้าเป็นเจ้าหนี้อื่น ๆ ที่มีได้เกี่ยวข้องกับการค้า ต้องแยกแสดง ไว่ต่างหาก

6.3 ตั๋วเงินจ่าย ในการกู้ยืมหนี้สินบางครั้ง ฝ่ายผู้กู้จะต้องออกหลักฐานไว้เป็น ประกันการกู้ ซึ่งเรียกว่าตั๋วเงินจ่าย โดยมีข้อความว่าจะชำระหนี้สินนี้ในภายในกำหนดเวลา เมื่อใด และจำนวนเท่าใด เพราะฉะนั้นในการวิเคราะห์ ควรต้องแยกตั๋วเงินจ่ายนี้ออกตาม ประเภทของเจ้าหนี้ ซึ่งจะมีตั๋วเงินจ่ายที่ออกให้แก่ธนาคารหรือสถาบันการเงินอันเป็นการกู้เงิน ตามปกติ หรือในการซื้อสินค้าที่มีจำนวนมากบางครั้งผู้ขายอาจจะให้หุ้นซื้อออกตั๋วรับรองสภาพ หนี้ไว่ค้ำย การออกตั๋วรับรองหนี้สินนี้มิใช่เป็นการซื้อสินค้าจากต่างประเทศ นอกจากนี้อาจจะ มีตั๋วเงินที่กิจการออกให้แก่ ผู้จัดการ ผู้ถือหุ้น หรือพนักงานขาย ซึ่งรายการพวกนี้ต้องแยก แสดงต่างหาก เพราะถ้ากิจการล้มเลิกหรือมีการชำระเงินแล้ว เจ้าหนี้ภายในพวกนี้มักจะ ใ้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้ภายนอก จากบุคคลตัวอย่างใดแยกแสดง เจ้าหนี้ตั๋วสินค้าขาเข้า จากเจ้าหนี้การค้า ซึ่งทำให้งบคุณแสดงรายการละเอียดขึ้น เจ้าหนี้ตั๋วสินค้าขาเข้าพวกนี้ ก็คือเจ้าหนี้การค้าจากต่างประเทศนั่นเอง ในการพิจารณาควรจะเอามารวมเป็นเจ้าหนี้ การค้า นอกจากนี้รายการเงินกู้ และตั๋วเงินจ่ายที่แสดงไว้ ถ้าหากมีอายุภายใน 1 ปี ก็เข้าเป็นประเภทตั๋วเงินจ่ายได้ แต่ปกติเงินกู้ประเภทนี้จะมีอายุไม่น้อยกว่า 1 ปี จึงไม่ควร จัดอยู่ในประเภทนี้

6.4 เจ้าหนี้อื่น ๆ เป็นพวกรายการเจ้าหนี้เบ็ดเตล็ดนอกเหนือจากเจ้าหนี้ทาง การค้า ซึ่งรวมถึงเจ้าหนี้พนักงาน ค่าใช้จ่ายกลางจ่ายต่าง ๆ เช่น ภาษีเงินได้กลางจ่าย เงินปันผลกลางจ่าย รายได้รับล่วงหน้าซึ่งเป็นค่าขายสินค้าหรือบริการที่กิจการรับล่วงหน้า โดยมีภาระที่จะต้องจัดหาสินค้าหรือบริการให้แก่ผู้ชำระเงินนั้นภายหลัง หรือมีเดบิตก็จะต้อง จ่ายเงินคืนกลับไป

7) หนี้สินระยะยาว เป็นหนี้สินที่อายุยาวนานซึ่งกิจการมีต้องชำระภายใน 1 ปีหรือ 1 งวดค่าเป็นงาน ใ้แก่

7.1 เงินกู้ (Loan) กิจกรรมอาจจะทำสัญญากู้เงินจากสถาบันการเงินหรือจากธนาคารเป็นระยะเวลาสั้น เพื่อนำเงินมาลงทุนหรือใช้จ่ายในกิจการ ซึ่งเงินกู้ประเภทนี้นอกจากทำกันในรูปสัญญาแล้ว อาจจะมีการออกตั๋วเงินจ่ายไว้ด้วยก็ได้ แต่เนื่องจากเงินกู้ประเภทนี้ ส่วนมากจะมีอายุมากกว่า 1 ปี จึงจัดเข้าเป็นประเภทหนี้สินระยะยาว

7.2 การจำนอง (Mortgages) เป็นหนี้สินที่มีสินทรัพย์เป็นหลักประกันหรือเป็นหนี้สินที่เกิดจากการซื้อสินทรัพย์โดยการผ่อนส่ง ซึ่งมีสินทรัพย์นั้น ๆ เป็นหลักประกันอยู่ ถ้ามีการผิดสัญญาในการชำระหนี้ เจ้าหนี้มีสิทธิที่จะยึดสินทรัพย์ที่เป็นประกันได้ หนี้สินประเภทนี้ในกิจการค่าปกติมีเป็นส่วนน้อยในการพิจารณาจะต้องดูว่าหนี้สินนี้ประกันด้วยสินทรัพย์รายใด เพราะสินทรัพย์รายการนั้นเราจะต้องตัดออกจากสินทรัพย์ของกิจการที่สามารถนำมาชำระหนี้ได้

7.3 หุ้นกู้ เมื่อกิจการต้องการเงินทุนหมุนเวียนมากขึ้นหรือต้องการลงทุนเพิ่มขึ้น เพื่อเป็นการแบ่งจำนวนเจ้าหนี้ แทนที่จะต้องไปกู้ยืมจากธนาคารหรือสถาบันการเงินแห่งเดียว กิจการจะออกหุ้นออกมายาว ซึ่งหุ้นกุ่มีลักษณะเป็นสัญญาที่ระบุจำนวนเงินที่กู้ และกำหนดเวลาที่จะคืนในจำนวนที่แน่นอน และมักจะระบุจำนวนดอกเบี้ยที่จะต้องจ่ายไว้ด้วย การวิเคราะห์รายการหุ้นกุ่มี เราทราบอยู่แล้วว่ากิจการจะต้องจ่ายคืนเมื่อใด ในราคาใด และจะต้องเสียดอกเบี้ยเท่าไร จึงไม่มีปัญหาในการวิเคราะห์ แต่คามหลักบัญชานั้นเมื่อหุ้นกู้จะถึงกำหนดชำระจะต้องถือเป็นหนี้สินระยะสั้น

7.4 หนี้สินระยะยาวอื่น ๆ หมายถึงหนี้สินระยะยาวต่าง ๆ เช่นจำนวนเงินรับล่วงหน้า เพื่อเป็นหลักประกันระยะยาวให้จัดหาสินค้าหรือบริการให้ลูกค้าจำนวนที่ต้องจ่าย เป็นเบี้ยบำนาญให้พนักงาน ซึ่งกิจการจะต้องกันเงินไว้ส่วนหนึ่งโดยตั้งพนักงานไว้เป็นเจ้าหนี้ ซึ่งรายการนี้ควรแยกแยะเป็นหนี้สินระยะยาว เพราะพนักงานส่วนใหญ่จะอยู่จนกว่าจะปลดเกษียณหรืออยู่อย่างน้อยก็ 2-3 ปีขึ้นไป และการออกก็มีได้ออกพร้อมกันจนถึงกับทำให้กิจการต้องจ่ายชำระหนี้จำนวนนี้ทั้งหมดในเวลาเดียวกัน กิจการจึงได้เงินจำนวนนี้มาใช้จ่ายหมุนเวียนอยู่ตลอดไป จึงควรที่จะแสดงไว้เป็นรายการหนี้สินระยะยาว

นอกจากนี้ในงบดุลบางแห่งยังมีการแสดงรายการหนี้สินอีกประเภทหนึ่งไว้ด้วยนั่นคือ หนี้สินอันอาจเกิดขึ้น (Contingent Liabilities) หนี้สินชนิดนี้เป็นหนี้สินที่ประมาณขึ้น

ยังไม่มีหลักฐานที่เห็นได้ชัดว่าเป็นจำนวนเท่าไร แต่อาจเกิดขึ้นได้ในอนาคต เช่น จำนวนเงินที่จะต้องจ่ายเมื่อแพ็คเกจ หรือเพื่อรักษาเสถียรภาพความเสี่ยง เงินค่าปรับภาษีซึ่งยังอยู่ในระหว่างประเมินค่าปรับอยู่ รายการนี้อาจจะเขียนไว้เฉย ๆ โดยมีแค่แสดงจำนวนเงินก็ได้ ในการพิจารณาฐานะของลูกหนี้โดยวิเคราะห์จากงบดุล ฝ่ายสินเชื่อไม่ควรละเลยหรือมองข้ามรายการนี้ไป เพราะรายการนี้จะเพิ่มความเสี่ยงให้แก่เรามากยิ่งขึ้น ควรที่จะนำมาพิจารณาและต้องติดตามดูแลเหตุการณ์ต่อไปว่าจะเป็นอย่างไ

8) ส่วนของเจ้าของ ตามปกติส่วนของเจ้าของจะประกอบด้วย

8.1 ทุน คือจำนวนเงินที่เจ้าของกิจการได้นำมาลงทุนเพื่อใช้ในการดำเนินธุรกิจซึ่งลักษณะของทุนในกิจการประเภทต่าง ๆ ย่อมมีลักษณะแตกต่างกันไปตามรูปของกิจการเหล่านั้น ถ้าเป็นธุรกิจส่วนตัวทุนก็จะ เป็นของเจ้าของคนเดียว ทุนของกิจการที่มีเจ้าของหลายคนจะออกมาในรูปหุ้นส่วน และทุนของบริษัทจำกัด ซึ่งมีลักษณะ เป็นนิติบุคคลต่างหากจากผู้เป็นเจ้าของจะมีการจดทะเบียนทุน และนำออกมาขายให้แก่บุคคลภายนอก

8.2 เงินสำรองต่าง ๆ เป็นการจัดสรรเงินจากกำไรของธุรกิจตามข้อตกลงของคณะกรรมการผู้บริหารหรือตามข้อบังคับของกฎหมาย (3) ซึ่งการตั้งบัญชีสำรองเหล่านี้ไม่ทำให้ส่วนของผู้ถือหุ้นลดลงแต่อย่างใด เพราะการสำรองเหล่านี้เพียงแต่เป็นการกำหนดไว้ว่าต้องการจะใช้จ่ายกำไรบางส่วนเพื่ออะไรบางอย่าง เช่นการสำรองเพื่อการขยายโรงงาน สำรองตามกฎหมาย

8.3 กำไรสะสม หมายถึงกำไรสุทธิที่บริษัททำมาหาได้จากการดำเนินงานซึ่งสะสมไว้จากงวดก่อน ๆ หลังจากที่ไต่ทำการจ่ายเงินปันผลให้ผู้ถือหุ้นแล้ว ซึ่งปกติมักจะแสดงยอดต่ำกว่าที่สะสมไว้จริง เพราะมีการจัดสรรไปในรูปของเงินสำรองต่าง ๆ

ในการวิเคราะห์ส่วนของเจ้าของมักจะนำกำไรสะสมร่วมกับทุนและรายการสำรองต่าง ๆ แสดงยอดรวมเป็นของเจ้าของหรือผู้ถือหุ้นทั้งหมด ซึ่งก็คือสินทรัพย์ทั้งสิ้นของกิจการ

(3) สำรองตามกฎหมายร้อยละห้าของกำไรจนกว่าจะมีทุนสำรองถึงหนึ่งในสิบของทุนของบริษัท

ที่ยังคงเหลืออยู่ภายหลังที่หักหนี้สินออกแล้ว เมื่อเจ้าของกิจการลงทุนเพิ่มกิจการจะมีสินทรัพย์มากขึ้น ส่วนของเจ้าของก็จะเพิ่มขึ้นเท่ากับค่าของสินทรัพย์ที่นำมาลงทุนนั้น เมื่อทำบัญชีหาผลการค้าประจำงวดหนึ่ง ๆ ถ้าอะไรที่เกิดขึ้นจะทำให้ส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้น ในทางตรงกันข้ามถ้าผลการดำเนินงานขาดทุนจะทำให้ส่วนของเจ้าของลดลงด้วย

งบกำไรขาดทุน

งบกำไรขาดทุนเป็นการแสดงผลการดำเนินงานประจำงวดใดงวดหนึ่งซึ่งในการพิจารณาทางค่านสินเชื่อนี้ จะต้องดูงบดุลและงบกำไรขาดทุนประกอบกัน ทั้งนี้เพราะงบดุลเป็นเพียงการแสดงถึงฐานะของกิจการในขณะใดขณะหนึ่ง ในขณะที่งบกำไรขาดทุนแสดงถึงผลการดำเนินงานในช่วงระยะเวลาหนึ่ง ๆ และแสดงถึงการเปลี่ยนแปลงไม่ไช่เฉพาะส่วนของเจ้าของเท่านั้น แต่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงในสินทรัพย์จะหนี้สิน ซึ่งมีผลกระทบต่อเงินถึงฐานะของกิจการรวม

งบกำไรขาดทุนแยกได้เป็น 3 ลำดับคือ (4)

1. งบกำไรเบื้องต้น
2. งบกำไรสุทธิ
3. งบกำไรสะสม

1) งบกำไรเบื้องต้น เป็นช่วงที่แสดงถึงค่าขายสินค้าและต้นทุนของสินค้าที่ขายโดยตรง ซึ่งจะแสดงว่ากิจการได้กำไรจากการขายเท่าไรหลังจากหักค่าต้นทุนออกหมดแล้ว ซึ่งโดยทั่ว ๆ ไปเรียกช่วงนี้ว่า งบการค้า รายการต่าง ๆ ที่แสดงอยู่ในช่วงนี้ประกอบด้วย

1.1 ค่าขาย เป็นรายการที่แสดงถึงการโอนสินทรัพย์ สินค้าหรือบริการ เพื่อแลกเปลี่ยนกับเงินสดหรือลูกหนี้ในราคาซึ่งทั้งสองฝ่ายตกลงกัน ยอดขายที่แสดงต้องเป็นยอดสุทธิหลังจากหักรายการรับคืนและส่วนลดต่าง ๆ ที่ให้แก่ลูกค้าหมดแล้ว

(4) Roy A. Foulke "Practical Financial Statement Analysis" (5th ed. New York McGraw Hill Book Company 1961) page 500

1.2 ต้นทุนสินค้าขาย คือค่าซื้อสินค้า ซึ่งได้หักส่วนลดที่ได้จากผู้ขายแล้ว ถ้าเป็นกิจการที่ทำการผลิตเอง ต้นทุนสินค้าขายจะประกอบด้วยวัตถุดิบโดยตรง ค่าแรงโดยตรงและค่าใช้จ่ายโรงงาน ซึ่งรวมเรียกว่าต้นทุนการผลิตสินค้า ไม่ว่าจะเป็นสินค้าที่ซื้อมาเพื่อขายหรือผลิตขึ้นเอง จะต้องนำมาแยกรายการสินค้า ที่มีค่าใช้จ่ายออกเป็นสินค้าคงเหลือยกไปและกลายเป็นสินค้ายกมาในงวดต่อไป ซึ่งรายการสินค้าคงเหลือยกมาและยกไปนี้เป็นหลักใหญ่ของการคิดราคาค่าใช้จ่ายสินค้าที่ขาย ซึ่งมีผลถึงกำไร เบื้องต้นและกำไรสุทธิด้วย ถ้ามีการผิดพลาดจะโดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม ก็จะทำให้ผลการดำเนินงานผิดไป ฝ่ายสินค้าจึงต้องให้ความสนใจต่อ 2 รายการนี้เป็นพิเศษ แต่ในปัจจุบันส่วนใหญ่จะมีการตรวจนับสินค้าคงเหลือที่แท้จริง ก่อนที่จะรับรองงบการเงินนั้น ดังนั้นตัวเลขที่ได้จากงบการเงินฉบับของผู้สอบบัญชีจึงควรเชื่อถือได้นอกจากรายงานของผู้สอบบัญชีอีกแล้วไว้เป็นอย่างอื่น

1.3 กำไร เบื้องต้น ค่าขายหลังจากหักต้นทุนของสินค้าออกแล้วจะเป็นกำไร เบื้องต้นที่จะนำไปหักจากค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในกิจการเพื่อจะได้กำไรสุทธิ ที่จะทำให้อส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้น กำไร เบื้องต้นนี้มีประโยชน์อย่างมากในการตั้งราคาขาย ซึ่งเราเรียกกันว่า "Gross Profit Margin" กิจการใดต้องการให้กำไร เบื้องต้นสูง ก็อาจจะทำโดยตั้งราคาขายให้สูงหรือพยายามลดต้นทุนของสินค้าที่ขาย ซึ่งต้องการเท่าใดนั้นก็ใช้ตัวกำไร เบื้องต้นเป็นตัวกำหนด และกำไร เบื้องต้นนี้ยังสามารถนำไปเปรียบเทียบกับกิจการอื่น ๆ ที่ขายสินค้าชนิดเดียวกันได้ เพื่อแสดงถึงประสิทธิภาพในการผลิต

2) ช่วงกำไรสุทธิ เป็นช่วงที่แสดงถึงผลการดำเนินงานทั้งหมดในช่วงระยะเวลานั้น ซึ่งจะมีผลไปเพิ่มหรือลดส่วนของเจ้าของ รายการต่าง ๆ ในช่วงนี้ประกอบด้วย

2.1 ค่าใช้จ่ายในการขาย คือรายจ่ายที่กิจการต้องจ่ายไป ซึ่งเกี่ยวข้องกับ การขายโดยตรง เช่น ค่าขนส่งสินค้า ค่านายหน้า ค่าบริการต่าง ๆ ค่าโฆษณา เงินเดือนพนักงานขาย

2.2 ค่าใช้จ่ายในการบริหาร เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวข้องกับการขายหรือการผลิตแต่เป็นค่าใช้จ่ายประจำ ที่จะทำให้อธุรกิจดำเนินการลุล่วงไป เช่น เงินเดือนผู้จัดการและพนักงานปกติ ค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าซ่อมแซม และค่าเสื่อมราคาทรัพย์สิน บางกิจการได้รวมเอา ค่าดอกเบี้ยจ่าย และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเงิน เป็นค่าใช้จ่ายในการบริหารนี้ด้วย แต่ตาม

ความจริงแล้ว ควรที่จะแยกแยะไวต่างหาก เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเงิน

2.3 ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการเงิน เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับทางด้านการเงิน เช่น ดอกเบี้ยเงินกู้ ดอกเบี้ยตั๋วสัญญาใช้เงิน ดอกเบี้ยเงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร ซึ่งเกิดจากการไปกู้ยืมมาดำเนินการ เพื่อแสดงรายการให้ถูกต้องจึงควรแยกแยะเป็นรายการต่างหาก แต่ก็มีบางกิจการที่นำไปรวมกับค่าใช้จ่ายในการบริหาร ซึ่งก็กล่าวไปแล้ว

2.4 รายได้และรายจ่ายพิเศษ เป็นรายการที่ไม่เกี่ยวกับการดำเนินงานตามปกติ เช่น เงินปันผลรับ ดอกเบี้ยรับ ค่าเช่ารับ กำไรขาดทุนจากอัตราแลกเปลี่ยน กำไรขาดทุนจากการขายสินทรัพย์ ซึ่งรายการเหล่านี้มิได้เกิดขึ้นตามปกติของการดำเนินงาน

2.5 กำไรสุทธิ เป็นการแสดงถึงผลการดำเนินงานทั้งหมดของกิจการในงวดนั้น ถ้าผลออกมาเป็นขาดทุนจะไปลดส่วนของเจ้าของ แต่ถ้าผลออกมาเป็นกำไรจะทำให้ส่วนของเจ้าของเพิ่มขึ้น ยิ่งกิจการใดมีกำไรสุทธิตกเท่าใดก็แสดงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินการมากขึ้นเท่านั้น

2.6 ภาษีเงินได้นิติบุคคล เมื่อกิจการใดกำไรจะต้องเสียภาษีเงินได้ให้แก่รัฐบาลตามตัวบทกฎหมาย ซึ่งจะทำให้กำไรสุทธิของกิจการที่จะเป็นของผู้ถือหุ้นทั้งหลายลดลง

3) ช่วงกำไรสะสม เป็นการแสดงถึงกำไรสะสมยกมาว่าเป็นเท่าไรและเมื่อนำมารวมกับกำไรในงวดนี้ หรือหักจากขาดทุนงวดนี้แล้ว จะเป็นกำไรสะสมที่จะให้แก่เจ้าของเท่าไร บางกิจการได้แยกช่วงนี้ออกแสดงต่างหากเรียกว่า "งบกำไรสะสม" ซึ่งจะแสดงถึงการจัดสรรต่าง ๆ ด้วยว่า กำไรที่มีอยู่นั้นจะจัดสรรอย่างไรบ้าง เช่นตั้งเป็นเงินสำรองตามกฎหมาย สำรองทั่วไป และจ่ายเป็นเงินปันผลเท่าไร ซึ่งส่วนมากการจัดสรรนี้จะเป็นไปตามนโยบายของฝ่ายจัดการ และผู้ถือหุ้นของกิจการนั้น ๆ โดยจะพิจารณาเป็นปี ๆ ไป

การวิเคราะห์งบการเงิน

งบการเงินประกอบไปด้วยงบดุลและงบกำไรขาดทุน การวิเคราะห์นั้นจะต้องควบคู่กันไป ซึ่งการวิเคราะห์หรือการพิจารณางบการเงินนี้ มีอยู่ด้วยกัน 3 ประเภทคือ (5)

(5) Sidney Davidson Hand Book of Modern Accounting" (McGraw Hill Book Company 1970) page 5-3

1) การพิจารณารายการภายในปีนั้น ๆ

2) การพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างปีต่าง ๆ

3) การพิจารณาเปรียบเทียบกับธุรกิจอื่น ๆ ซึ่งอยู่ในประเภทการค้าเดียวกัน

การพิจารณาเปรียบเทียบรายการภายในปีนั้น ๆ สิ่งที่ใช้ในการพิจารณาที่เหมาะสมที่สุด คือ อัตราส่วน เพราะแสดงถึงความสัมพันธ์ของรายการต่าง ๆ ภายในงบการเงินนั้น ซึ่งนอกจากจะใช้พิจารณาฐานะภายในปีนั้น ๆ แล้ว ยังนำไปใช้เปรียบเทียบกับปีต่าง ๆ และกับธุรกิจอื่น ๆ ในประเภทการค้าเดียวกันได้ และเพื่อความสะดวกและเห็นความแตกต่างได้ชัดเจนควรทำงบการเงินออกมาในรูปของเปอร์เซ็นต์ซึ่งเรียกว่า Commonsize Statement งบของชุดนั้น ก็ให้อัตราส่วนของสินทรัพย์และหนี้สินเป็น 100% หรืออาจจะใช้วิธีพิจารณาแนวโน้ม (Trend Analysis) โดยคั้งปีใหม่หนึ่งเป็นมาตรฐานและเปรียบเทียบหาแนวโน้มของรายการต่าง ๆ ในปีที่พิจารณาว่าเป็นอย่างไร นอกจากนี้ในการพิจารณาฐานะของกิจการยังสมควรเปรียบเทียบเทียบกับธุรกิจอื่น ๆ ที่อยู่ในระยะเดียวกันและมีลักษณะคล้ายคลึงกัน หรืออาจจะใช้เปรียบเทียบกับมาตรฐานที่ตั้งไว้ก็ได้

จุดประสงค์ในการวิเคราะห์งบการเงินของฝ่ายจัดการ ผู้ลงทุนและเจ้าหนี้จะแตกต่างกัน ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะการวิเคราะห์ทางด้านการให้สินเชื่อ ซึ่งการวิเคราะห์จะหนักไปในทางว่าธุรกิจนั้นมีสินทรัพย์ที่พอจะชำระหนี้ในทันทีและในอนาคตมากน้อยเพียงใด การวิเคราะห์นี้จะใช้งบการเงินของบริษัท ก ข ค จำกัด ซึ่งเป็นธุรกิจประเภทผู้แทนจำหน่ายสินค้าจากต่างประเทศ เป็นตัวเลขในการพิจารณาโดยจะแยกอธิบายถึงการวิเคราะห์โดยใช้วิธีการต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. การวิเคราะห์โดยใช้นาครวม (Commonsize Statement)
2. การวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วน (Ratio Analysis)
3. การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis)
4. การคาดคะเนเกี่ยวกับเงินทุนหมุนเวียนโดยใช้งบกระแสเงินสดและงบแสดงที่มาและไปของเงินทุน

1. การวิเคราะห์โดยใช้นาครวม (Commonsize Statement)

การวิเคราะห์โดยใช้นาครวมเป็นการนำรายการต่าง ๆ ในงบการเงินแสดงออก

มาในรูปส่วนร้อยละ โดยในงบกำไรขาดทุนทำรายการต่าง ๆ เป็นส่วนร้อยละของค่าขาย และในงบดุลก็เช่นกันสินทรัพย์และหนี้สินแต่ละรายการในหมวดหมู่หนึ่งก็จะนำมาแสดงเป็นส่วนร้อยละของยอดรวม (ดูตัวอย่างของเปอร์เซ็นต์)

การพิจารณาฐานะของกิจการโดยใช้ขนาดรวมเป็นการสวทกและช่วยย่อรายการจำนวนเงินมาก ๆ ในงบการเงินนั้น เน้นให้เห็นถึงความสำคัญของรายการแต่ละรายการหรือหมวดหมู่ให้ปรากฏเด่นชัดขึ้น และทำให้เข้าใจความสัมพันธ์ของรายการต่าง ๆ ใ้ได้ง่ายกว่าเดิม การดูแค่เพียงรายการจำนวนเงินในงบการเงินจะไม่ให้ประโยชน์เท่าที่ควร และอาจจะทำให้เกิดความเข้าใจผิดได้ เช่น จากตัวอย่างสินทรัพย์เคลื่อนสพคมียอดอยู่ 82 ล้านในปี 2515 และเพิ่มเป็น 85 ล้านในปี 2516 เมื่อใช้จาก Commonsize Statement จะเห็นว่าสินทรัพย์เคลื่อนสพคมียอดถึง 70 กว่าเปอร์เซ็นต์ขึ้นไป เมื่อเทียบกับสินทรัพย์รวม แสดงว่ากิจการนี้ถือสินทรัพย์เหลวไ้มาก และเมื่อใช้เปรียบเทียบกับยอดหนี้สินเคลื่อนสพคจะเห็นว่าหนี้สินเคลื่อนสพคมียอดน้อยกว่า คือมีเพียง 30-40% แสดงว่ากิจการมีสภาพคล่อง แต่ถากการพิจารณาไม่ทำออกมาในรูป Commonsize Statement ฝ่ายสินเชื่อจะไม่ทราบอะไรมากไปกว่ากิจการมียอดสินทรัพย์เคลื่อนสพคสูงกว่าหนี้สินเคลื่อนสพคเท่านั้น และนอกจากนี้การใช้ตัวเลขเปรียบเทียบกันระหว่างสองปี จะเห็นว่าทุกรายการในสินทรัพย์เคลื่อนสพคที่แสดงอุมมียอดสูงขึ้นทั้งสิ้น ถ้าไม่มีการทำออกมาเป็นส่วนร้อยละ เราอาจจะสรุปว่า กิจการที่สินทรัพย์เคลื่อนสพคสูงขึ้น แต่เมื่อเปรียบเทียบเป็นส่วนร้อยละแล้วจะเห็นว่า สินทรัพย์เคลื่อนสพค ในปี 2516 มียอดเป็น 75% ของสินทรัพย์รวม ในขณะที่ปี 2515 มียอดเป็น 79% โดยในปี 2516 ใ้มีการลงทุนเพิ่มขึ้นจาก 7% เป็น 10% ของสินทรัพย์รวมนั่นคือกิจการนี้มีการนำเงินไปลงทุนมากขึ้น

การใช้ Commonsize Statement พิจารณาฐานะของกิจการจึงมีประโยชน์ช่วยให้การตัดสินใจใ้ถูกต้องยิ่งขึ้น เพราะถ้าไม่ทำดังนี้ ผลสรุปของการวิเคราะห์จะต้องแตกต่างกันออกไป คือมองจากตัวเลขจะคิดว่ากิจการมีสินทรัพย์เคลื่อนสพคในปี 2516 สูงขึ้นแต่ความจริงแล้ว ในปี 2516 กิจการใ้เงินไปลงทุนในกิจการอื่น ๆ และถือสินทรัพย์ประจำมากขึ้นกว่าเดิม ทำให้สภาพคล่องของกิจการลดลง ซึ่งจะดูใ้จากการเพิ่มขึ้นของสินทรัพย์เคลื่อนสพคเพียง 4.4% ในขณะที่หนี้สินเคลื่อนสพคเพิ่มขึ้น 22.9%

นอกจากใ้ Commonsize Statement ใ้ถึงสภาพคล่องของธุรกิจโดยเปรียบเทียบระหว่างสินทรัพย์เคลื่อนสพคและหนี้สินเคลื่อนสพคแล้ว ยังใ้ดูสภาพคล่องใ้อีกทางหนึ่ง

คือดูถึงอัตราส่วนของสินทรัพย์เหลวที่กิจการนั้น ๆ ถืออยู่ ซึ่งสินทรัพย์เหลวคือสินทรัพย์ที่เปลี่ยนเป็นเงินสดได้ง่าย กิจการใดถือสินทรัพย์เหลวไว้มากย่อมแสดงถึงความสามารถในการชำระหนี้เมื่อถึงกำหนดชำระได้ทันที ทั้งนี้จาก Commonsize Statement ฝ่ายสินเชื่อสามารถดูถึงอัตราส่วนของสินทรัพย์เหลวได้และพิจารณาถึงสภาพคล่องของธุรกิจนั้น ๆ ได้ทันที ถือว่ากิจการใดมีเงินสดมากย่อมมีสภาพคล่องมากกว่ากิจการที่มีลูกหนี้และสินค้ามากแต่การมีลูกหนี้มากก็ย่อมมีสภาพคล่องมากกว่าการมีสินค้าไว้มาก เพราะสินค้าจะต้องขายไปเป็นลูกหนี้ชั้นหนึ่งก่อนจึงจะเปลี่ยนเป็นเงินสดได้อีกทีหนึ่ง จากงบการเงินของบริษัท ก ข ค จำกัด ปี 2515 กิจการมีเงินสดเพียง 0.8% ในขณะที่มียอดลูกหนี้และยอดสินค้าคงคลังถึง 38% ซึ่งสภาพคล่องภายในปี 2515 ย่อมน้อยกว่าภายในปี 2516 ซึ่งถือเงินสดไว้ 1.7% ลูกหนี้ 36% และสินค้าคงคลังต่ำกว่าลูกหนี้คือมีอยู่ 35% ซึ่งการพิจารณาสภาพคล่องแบบนี้เป็นการพิจารณาแบบง่ายและรวดเร็วและก็ได้ให้ประโยชน์เช่นกันและยังใช้พิจารณาถึงประสิทธิภาพของการจัดการเกี่ยวกับสินทรัพย์เกินสะพัดด้วย คือดูถึงสัดส่วนของเงินทุนที่ลงทุนไว้ในสินทรัพย์แต่ละอย่างว่ามากน้อยอย่างไร

นอกจากใช้ Commonsize Statement ดูถึงสภาพคล่องของกิจการแล้วฝ่ายสินเชื่อยังใช้ดูถึงความมั่นคงของกิจการทางด้านอื่น ๆ และผลการดำเนินงานได้อีกด้วยโดยดูถึงอัตราส่วนของเจ้าของต่อสินทรัพย์ทั้งหมดได้ ซึ่งจากตัวอย่างกิจการนี้มีส่วนของเจ้าของเพียง 30 กว่าเปอร์เซ็นต์ของสินทรัพย์ทั้งหมด แต่มีหนี้สินถึง 60 กว่าเปอร์เซ็นต์ แสดงว่าการดำเนินงานส่วนใหญ่ได้เงินทุนมาจากภายนอกกิจการ ซึ่งฝ่ายสินเชื่อจะใช้เป็นแนวทางในการตัดสินใจถึงความเสี่ยงในการให้สินเชื่อแก่กิจการนี้ได้ ทางด้านผลการดำเนินงานการเปรียบเทียบเป็นส่วนร้อยละ จะทำให้ดูง่ายยิ่งขึ้นและเห็นความสัมพันธ์ของรายการต่าง ๆ เช่น จากตัวอย่าง เราทราบว่า ปี 2516 กิจการมีกำไรเพิ่มขึ้นอย่างมาก ทั้งนี้เพราะยอดขายสูงขึ้น แต่ต้นทุนสินค้าขายเท่าเดิม จึงทำให้อัตราร้อยของกำไรเบื้องต้นเท่ากับปี 2515 แต่ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ กลับลดลงจึงมีผลทำให้อัตราร้อยกำไรสุทธิสูงขึ้น แสดงถึงประสิทธิภาพในการดำเนินงาน การควบคุมค่าใช้จ่ายที่ดีกว่าเดิม

การใช้ส่วนร้อยละแทนจำนวนเงินในการวิเคราะห์งบการเงิน จึงให้ประโยชน์แก่ฝ่ายสินเชื่อมากกว่าการพิจารณางบการเงินปกติ โดยช่วยให้การตัดสินใจถูกต้องและช่วยให้เห็นความสำคัญของรายการแต่ละรายการได้ชัดเจนยิ่งขึ้น Commonsize Statement จึงเป็น

ที่นิยมใช้กันอย่างกว้างขวาง ในการวิเคราะห์งบการเงิน

2. การวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วน (Ratio Analysis)

อัตราส่วนเป็นการแสดงความสัมพันธ์ของรายการ 2 รายการที่เกี่ยวข้องกันโดยแสดงออกมาเป็นเปอร์เซ็นต์ หรือจำนวนเท่าของกันและกัน ในสมัยก่อนการใช้อัตราส่วนในการพิจารณาฐานะของกิจการยังไม่แพร่หลาย แต่ในปัจจุบันได้ให้ความสนใจและเห็นความสำคัญของการใช้อัตราส่วนมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการวิเคราะห์ในการให้สินเชื่อจำเป็นต้องพึงการวิเคราะห์ด้วยอัตราส่วนมากกว่าการวิเคราะห์วิธีอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะ

1) การใช้อัตราส่วนเป็นการหลีกเลี่ยงความยุ่งยากของการกล่าวถึงหรือการวิเคราะห์โดยใช้จำนวนเงินมาก ๆ ของรายการต่าง ๆ ในงบการเงิน

2) อัตราส่วนทำให้ทราบถึงความสัมพันธ์ของรายการ ทั้งที่อยู่ในงบดุลและงบกำไรขาดทุน ซึ่งจะแสดงให้เห็นถึงสถานะการทางการเงิน ผลของการดำเนินงานและ : ความสามารถในการดำเนินธุรกิจได้เด่นชัดขึ้นเป็นการวิเคราะห์ที่ลึกซึ้งและถูกต้องกว่าวิธีการอื่น ๆ และวิธีการทำก็ง่ายจึงได้รับความนิยมสูง

3) นอกจากใช้อัตราส่วนเปรียบเทียบผลการดำเนินงานและสถานะการทางการเงินของธุรกิจนั้น ๆ ในระหว่างปีต่าง ๆ เพื่อทราบถึงความเจริญก้าวหน้าของธุรกิจแล้วยังมีการตั้งอัตราส่วนมาตรฐานสำหรับธุรกิจแต่ละชนิดเพื่อใช้เปรียบเทียบว่า ในสถานะการณ่นั้น ๆ ถ้าธุรกิจดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพแล้วควรจะได้ผลเป็นเท่าไร สูงหรือต่ำกว่ามาตรฐานมากน้อยเพียงใด

ในการพิจารณาฐานะทางการเงินโดยใช้อัตราส่วนที่จะให้ผลเต็มที่ต่อเมื่อได้นำอัตราส่วนที่หาได้ไปเปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐาน อัตราส่วนมาตรฐานที่หาได้โดยการนำธุรกิจชนิดเดียวกันหลาย ๆ บริษัทมารวมกันและหาอัตราเฉลี่ยออกมา ซึ่งผลที่ได้ก็คืออัตราส่วนมาตรฐาน วิธีนี้เป็นวิธีที่สะดวกและประหยัดเวลากับค่าใช้จ่ายแต่มีข้อเสียคือ ข้อมูลที่ได้จากธุรกิจขนาดเดียวกันนี้ ถ้าผลการดำเนินการต่ำมากไปหรือสูงมากไปจะทำให้อัตราเฉลี่ยที่ได้บิดความจริงไปด้วย ทั้งนี้ในการพิจารณาอัตราส่วนมาตรฐาน ถ้าฝ่ายสินเชื่อเห็นว่าอัตราส่วนนั้นไม่เหมาะสมเขาอาจจะพิจารณาของเขาเอง โดยใช้เปรียบเทียบกับธุรกิจที่มีขนาดเดียวกันและสถานะการณืแวดล้อมต่าง ๆ คล้ายกันได้ แต่อย่างไรก็ตามการใช้อัตราส่วนวิเคราะห์ฐานะ

ของธุรกิจมีข้อที่ควรระวังไว้คือ

1) ชนิดของธุรกิจ ธุรกิจต่างชนิดกันจะมีอัตราส่วนที่ต่างกัน จะนำมาใช้ด้วยกันไม่ได้ เช่นธุรกิจบางอย่าง การขายเป็นแบบฤดูกาลจึงต้องมีสินค้าไว้มาก ทำให้อัตราทุนหมุนเวียนสูงกว่าธุรกิจอื่นในขนาดเดียวกัน

2) สถานที่ตั้งของธุรกิจ ธุรกิจแม้จะมีขนาดเดียวกัน ถ้าตั้งอยู่ในสถานที่ต่างกัน ก็จะทำให้เหตุการณ์ ต่างกันออกไปด้วย อันจะกระทบกระเทือนถึงผลการดำเนินงาน เช่น ค่าขนส่งและค่าแรง ธุรกิจที่อยู่ในชุมชนชนบทย่อมได้เปรียบกว่าธุรกิจที่อยู่ในชุกเมือง ดังนั้นการใช้อัตราส่วนเปรียบเทียบ จึงต้องคำนึงถึงสถานที่ตั้งของธุรกิจด้วยว่า อยู่ในย่านใดมีผลกระทบกระเทือนต่ออัตราส่วนในแง่ใดบ้าง

3) ระยะเวลา ระยะเวลาทำให้ความต้องการสินค้าต่างกันออกไป ยิ่งถ้าเป็นสินค้าที่นิยม เป็นแฟชั่นหรือที่การขายเป็นแบบฤดูกาล ช่วงระยะเวลายังมีผลต่อการพิจารณาหาผลการดำเนินงานเป็นอย่างมาก

4) ขนาดของธุรกิจ ธุรกิจขนาดใหญ่ ย่อมต้องอาศัยทุนหมุนเวียนมากจึงใช้เปรียบเทียบกับธุรกิจขนาดเล็กไม่ได้ การเปรียบเทียบจึงต้องคำนึงถึงขนาดของธุรกิจด้วย

5) ความถูกต้องของรายการ อัตราส่วนเป็นผลจากการพิจารณารายการ 2 รายการโดยการนำมาหาความสัมพันธ์กัน ถ้ารายการใดรายการหนึ่ง เปลี่ยนแปลงหรือผิดพลาด ก็ย่อมทำให้อัตราส่วนเปลี่ยนแปลงไปด้วย ซึ่งจะมีผลทำให้การตัดสินใจผิดพลาดได้ ดังนั้นการที่จะใช้อัตราส่วนเพื่อพิจารณาหรือวิเคราะห์ จึงต้องทำความเข้าใจถึงรายการต่าง ๆ ในงบการเงินเป็นอย่างดี

อัตราส่วนที่จะใช้พิจารณา

ในการตัดสินใจว่าจะใช้อัตราใดจึงจะเหมาะสมนั้นขึ้นอยู่กับจุดประสงค์ที่จะพิจารณาว่าเพื่อการใด อัตราหนึ่ง ๆ จะมีค่าตอบในตัวของมันเอง ไม่ว่าจะ เป็นธุรกิจขนาดใหญ่หรือเล็ก ชนิดของอัตราที่ใช้พิจารณาจะเหมือนกัน ซึ่งการวิเคราะห์ทางการเงินนี้ เราแยกการวิเคราะห์เป็น 3 ลักษณะใหญ่ ๆ คือ

- ก) การวิเคราะห์สภาพคล่อง
- ข) การวิเคราะห์ส่วนเจ้าของและสภาพหนี้สิน
- ค) การวิเคราะห์สมรรถภาพในการดำเนินงาน

บริษัท ก.ข.ค. จำกัด

ตารางเปรียบเทียบอัตราส่วน

อัตราส่วน	2515	2516
ก. <u>อัตราส่วนที่แสดงสภาพคล่อง</u>		
1. อัตราส่วนหมุนเวียน (Current Ratio) = สินทรัพย์เกินสะพัด / หนี้สินเกินสะพัด	2.1	1:8
2. อัตราส่วนหมุนเวียนอย่างถึงแกม (Acid Test Ratio) = เงินสดและลูกหนี้ / หนี้สินเกินสะพัด	1.1	0.9
3. อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง (Inventory Turnover) = ต้นทุนสินค้าขาย / สินค้าคงคลังโดยเฉลี่ย	3.6	4.0
4. อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้ (Accounts Receivable Turnover) = ยอดขายเชื่อ / ยอดลูกหนี้	4.3	4.5
5. ระยะเวลาเฉลี่ยการเก็บเงินจากลูกหนี้ (Collection Period) = ยอดลูกหนี้ / ค่าขายเชื่อเฉลี่ยในหนึ่งวัน	85.7 วัน	80.9 วัน
6. ระยะเวลาเฉลี่ยของการชำระหนี้ (Payment Period) = ยอดเจ้าหนี้ / ค่าซื้อเฉลี่ยในหนึ่งวัน	80.5 วัน	57.9 วัน
7. อัตราส่วนระหว่างสินค้าคงคลังกับทุนหมุนเวียนสุทธิ (Inventory to Net Working Capital) = สินค้าคงคลัง / ทุนหมุนเวียนสุทธิ	89.8 %	102.7 %
ข. <u>อัตราส่วนที่แสดงส่วนของผู้ถือหุ้นและสภาพหนี้สิน</u>		
1. อัตราส่วนระหว่างหนี้สินทั้งหมดต่อสินทรัพย์ทั้งหมด (Total Debt, to total Asset) = หนี้สินทั้งหมด / สินทรัพย์ทั้งหมด	67.4 %	66.4 %
2. อัตราส่วนระหว่างส่วนของผู้ถือหุ้นของสินทรัพย์ทั้งหมด (Tangible Net Worth to total Asset) = ส่วนของผู้ถือหุ้น / สินทรัพย์ทั้งหมด	32.6 %	33.6 %
ค. <u>อัตราส่วนที่แสดงถึงสมรรถภาพในการดำเนินงาน</u>		
1. อัตราส่วนของกำไรเบื้องต้นต่อค่าขายสินค้า (Gross Profit on Net Sales) = กำไรเบื้องต้น / ค่าขายสุทธิ	14.7 %	14.9 %
2. อัตราส่วนของค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (Total Operating Expense on Net Sales) = ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน / ค่าขายสุทธิ	19.3 %	16.3 %
3. อัตราส่วนของกำไรสุทธิต่อค่าขายสินค้า (Net Profit on Net Sales) = กำไรสุทธิต่อค่าขายสุทธิ	0.04 %	2.3 %
4. อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ (Net Profit on Total Asset) = กำไรสุทธิหลังหักภาษี / สินทรัพย์รวม	0.07 %	3.9 %
หมายเหตุ ทุนหมุนเวียนสุทธิ (Net Working Capital) = สินทรัพย์เกินสะพัด - หนี้สินเกินสะพัด	43,964,113	38,794,807

ก) การวิเคราะห์สภาพคล่อง

เป็นการพิจารณาว่าธุรกิจมีความสามารถในการชำระหนี้ เมื่อถึงกำหนดชำระไถ่มากน้อยเพียงใด ซึ่งเป็นการพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างสินทรัพย์เกินสะพัดกับหนี้สินเกินสะพัด ทั้งนี้เพราะว่าการที่ธุรกิจมีสินทรัพย์เกินสะพัดสูงกว่าหนี้สินเกินสะพัดย่อมแสดงว่าธุรกิจนั้นมีความสามารถในการชำระหนี้เมื่อถึงกำหนดชำระซึ่งอัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์สภาพคล่องไถ่แก่

1. อัตราส่วนหมุนเวียน (Current Ratio) คืออัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์เกินสะพัดต่อหนี้สินเกินสะพัด ถ้ามีอัตราส่วนสูงมากเท่าใด ก็แสดงว่าธุรกิจนั้นมีสภาพคล่องมากขึ้นเพียงนั้น โดยปกติแล้วถ้ามีอัตราส่วนระหว่าง 2:1 ถือว่ามีสภาพคล่องดี⁽⁶⁾ จากตัวอย่างที่ยกมาในปี 2515 มีอัตราส่วนอยู่ 2:1 แต่ในปี 2516 ลดลงเหลือ 1:8 ทั้งนี้เป็นเพราะหนี้สินเกินสะพัดในปี 2516 สูงขึ้นกว่าเดิมถึง 22:9% ในขณะที่สินทรัพย์เกินสะพัดสูงกว่าเดิมเพียง 4.4% จึงทำให้สภาพคล่องในปี 2516 ลดลง

อัตราส่วนหมุนเวียนนี้ มีความสำคัญและมีประโยชน์อย่างมากในการพิจารณาสภาพคล่องของธุรกิจ เพื่อตัดสินใจให้สินเชื่อ การวิเคราะห์จึงต้องดูว่ารายการที่นำมารวมเป็นสินทรัพย์เกินสะพัดมีอะไรบ้าง เหมาะสมหรือไม่ และมีสภาพที่แท้จริงอย่างไร เช่นกิจการอาจมีลูกหนี้มาก แต่เป็นลูกหนี้ที่เก็บเงินไม่ได้เลยกำหนดชำระมานาน หรือสินค้าที่มีอยู่เป็นสินค้าที่ล้าสมัยขายไม่ได้ รายการเหล่านี้มีผลทำให้อัตราส่วนหมุนเวียนสูงขึ้นก็จริง แต่กิจการไม่สามารถจัดการให้สินค้าหรือลูกหนี้เหล่านี้หมุนเวียนมาเป็นเงินสดได้ทันเวลาตามที่ต้องการ สภาพคล่องของธุรกิจที่แสดงไว้สูงจะบิดความจริง การพิจารณาอัตราส่วนหมุนเวียนจึงควรที่จะพิจารณาถึงลักษณะของรายการต่าง ๆ ที่รวมเป็นสินทรัพย์เกินสะพัดและหนี้สินเกินสะพัดด้วย

2. อัตราส่วนหมุนเวียนอย่างถึงแกม (Acid Test Ratio) คืออัตราส่วนระหว่างสินทรัพย์เกินสะพัดยกเว้นสินค้าต่อหนี้สินเกินสะพัด เพราะเราถือว่าสินค้ากว่าจะเปลี่ยนมาเป็นเงินสดนั้น จะต้องผ่านการขายมาเป็นลูกหนี้ และคอยเก็บเงินจากลูกหนี้ได้ก่อนจึงจะได้เงินสดมาชำระหนี้ได้ จึงตัดรายการสินค้าออกเสียจากสินทรัพย์เกินสะพัด ให้เหลือแต่รายการที่สามารถเปลี่ยนเป็นเงินสดได้ทันที ซึ่งได้แก่ เงินสด ลูกหนี้ และหลักทรัพย์

(6) National Association of Credit Management "Credit Management Handbook" (2nd ed. Richard D. Irwin Inc. Homewood Illinois 1965) page 218

ที่สามารถขายในตลาดได้ทันที จากตัวอย่างเรานำรายการเฉพาะเงินคงเหลือในมือและ ลูกหนี้การค้ามาพิจารณา ซึ่งผลออกมาปี 2516 มีสภาพคล่องน้อยกว่าปี 2515

3. อัตราการหมุนเวียนของสินค้าคงคลัง (Inventory Turnover) คืออัตรา ส่วนระหว่างต้นทุนสินค้าขายต่อสินค้าคงคลังโดยเฉลี่ย ต้นทุนสินค้าขายที่ใช้พิจารณา คือต้นทุน ของสินค้าที่ขายได้ในงวดที่เรากำลังวิเคราะห์ ส่วนสินค้าคงคลังโดยเฉลี่ยนั้นใช้ตัวเลขของ สินค้าคงคลังยกมาต้นงวด บวกกับสินค้าคงคลังที่เหลืออยู่ในตอนสิ้นงวดหารด้วยสอง ซึ่ง อัตราส่วนนี้ แสดงให้เราทราบถึงการหมุนเวียนของสินค้าจากการขายมาเป็นลูกหนี้ว่าช้าหรือ เร็วประการใด โดยพิจารณาเปรียบเทียบกับอัตราเท่าที่กิจการนั้นเคยเป็นอยู่และเปรียบเทียบกับ ธุรกิจขนาดเดียวกัน ถ้ามีอัตราส่วนสูงแสดงว่ากิจการมีประสิทธิภาพในการขายและการจัดการ เกี่ยวกับสินค้าคงคลัง แต่มีข้อที่ต้องระวังไว้ด้วยคือ ถ้าการขายเป็นแบบฤดูกาล และช่วงที่ปีบัญชีเป็นช่วงที่เป็นฤดูกาลขายสินค้าที่มีอยู่ได้ขายไปเป็นส่วนมาก เพราะฉะนั้น สินค้าคงคลังที่เหลือจึงมีน้อยทำให้อัตราส่วนสูง หรืออาจเป็นเพราะกิจการนี้ถือสินค้าน้อย ไปก็ได้ จากตัวอย่างการหมุนเวียนของสินค้า ในปี 2516 สูงกว่าปี 2515 แสดงว่าในปี 2516 มีการขายได้มาก การหมุนเวียนของสินค้าจึงคล่องตัว

4. อัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้และระยะเวลาเฉลี่ยของการเก็บเงินจากลูกหนี้ (Collection Period) คืออัตราส่วนระหว่างยอดขายเชื่อต่อลูกหนี้ และหรืออัตราส่วน ระหว่างลูกหนี้ต่อค่าขายเชื่อโดยเฉลี่ยใน 1 วัน ซึ่งทำให้ทราบถึงการหมุนเวียนของลูกหนี้ และทราบถึงระยะเวลาที่จะเก็บเงินจากลูกหนี้ได้ แสดงถึงประสิทธิภาพในการจัดการเกี่ยวกับลูกหนี้ของฝ่ายการเงิน ในด้านการให้สินเชื่อและในด้านการเก็บเงินว่ามีสมรรถภาพในการดำเนินงานเพียงใด ถ้าตามข้อกำหนดของธุรกิจนั้นให้ลูกหนี้ซื้อสินค้าเงินเชื่อได้ 30 วัน แต่ระยะเวลาเฉลี่ยเก็บเงินจากลูกหนี้ออกมาเป็น 45 วัน แสดงว่าการจัดการเกี่ยวกับการ เรียกเก็บเงินจากลูกหนี้ หรือการพิจารณาให้สินเชื่อยังบกพร่องอยู่ แต่ถ้าอัตราส่วนที่ออกมา เร็วกว่ากำหนดเวลาชำระหนี้ที่ตั้งไว้ก็หมายความว่า การจัดการเกี่ยวกับลูกหนี้ของฝ่ายสินเชื่อมี ประสิทธิภาพดี นอกจากนี้ควรที่จะใช้ระยะเวลาเฉลี่ยที่เก็บเงินจากลูกหนี้คืนเปรียบเทียบกับ ระยะเวลาเฉลี่ยที่ธุรกิจนั้นต้องชำระให้แก่เจ้าหนี้ ซึ่งระยะเวลาการจะพอสักกันหรือระยะเวลา ที่เก็บเงินจากลูกหนี้ ควรจะเร็วกว่าช่วงเวลาที่คงชำระคืนให้แก่เจ้าหนี้ เพื่อกิจการ

จะให้มีสภาพคล่องขึ้น เพราะถ้าช่วงเวลาเก็บเงินจากลูกหนี้ช้ากว่าที่จะต้องชำระหนี้ให้เจ้าหนี้แล้ว ก็กิจการนั้นก็ต้องจ่ายเงินทุนของตนไปก่อนในกว่าชำระหนี้ให้เจ้าหนี้หรือไม่อาจสามารถชำระหนี้ได้ตามกำหนดเวลา อันเป็นผลเสียแก่กิจการในก้านสภาพคล่องและการจัดการทางการเงิน จากตัวอย่าง บริษัท ก ข ค จำกัด มีระยะเวลาเก็บเงินจากลูกหนี้ยาวนานกว่าระยะเวลาที่ชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ ปีงบประมาณ 2516 กล้วยแล้ว การชำระหนี้ให้เจ้าหนี้ยิ่งเร็วกว่าเดิม ซึ่งจะได้จากการที่ยอดเจ้าหนี้การค้ามียอดลดลง แต่เมื่อพิจารณาเกี่ยวกับเงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร ซึ่งมียอดสูงขึ้นมา แสดงว่ามีการนำเงินจากธนาคารไปชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้การค้า ทั้งนี้เพราะอัตราการหมุนเวียนของลูกหนี้มีได้เร็วขึ้นกว่าเดิมมาก เงินที่นำไปชำระหนี้ให้แก่เจ้าหนี้ส่วนใหญ่จึงมีได้นำมาจากเงินที่ได้รับชำระจากลูกหนี้

5. อัตราส่วนระหว่างสินค้าคงคลังกับทุนหมุนเวียนสุทธิ (Inventory to Net Working Capital) คืออัตราส่วนระหว่างสินค้าคงคลังต่อเงินทุนหมุนเวียนสุทธิ เงินทุนหมุนเวียนสุทธิคือผลต่างของสินทรัพย์เคลื่อนที่หักด้วยหนี้สินเคลื่อนที่ ซึ่งผลที่ออกแสดงถึงจำนวนทุนหมุนเวียนที่กิจการจะมีไว้ใช้จ่ายเพื่อลงทุนในลูกหนี้ สินค้า และการใช้จ่ายประจำวันต่าง ๆ อัตราส่วนนี้เป็นการแสดงถึงการจัดการเกี่ยวกับสินค้าคงคลังอีกด้านหนึ่ง ทั้งนี้เพราะถ้าสินค้าคงคลังมียอดคงเหลือมากย่อมทำให้สินทรัพย์เคลื่อนที่สูงไปควบ และทำให้เงินทุนหมุนเวียนสุทธิสูงตาม แต่การที่ยอดสินค้าคงคลังสูงเกินไปนั้น ไซ้ว่าจะเป็นการค้าก็กิจการ ทั้งนี้เพราะจากสินค้าคงคลังกว่าจะขายไปเป็นลูกหนี้และกว่าจะเก็บเงินจากลูกหนี้ได้เป็นเงินสด เพื่อใช้ดำเนินงานนั้นต้องผ่านหลายลำดับ อัตราส่วนนี้จึงช่วยพิจารณาว่าทุนหมุนเวียนสุทธิของกิจการที่แสดงอยู่นั้นสามารถนำไปใช้จ่ายได้จริงตามนั้นหรือไม่ ตามปกติอัตราส่วนของสินค้าคงคลังกับทุนหมุนเวียนสุทธิไม่ควรที่จะสูงกว่า 80%⁽⁷⁾ จากตัวอย่างของบริษัท ก ข ค จำกัด อัตราส่วนนี้แสดงอยู่สูงมากคือ 89.8 % ในปี 2515 และ 102.7% ในปี 2516 และจากการดูยอดสินค้าในงบดุลจะเห็นได้ว่ายอดที่แสดงนั้นมีมาก นั่นคือบริษัทนี้ถือสินค้าคงคลังมากเกินไป

(7) National Association of Credit Management "Credit Management Handbook" (2nd ed. Richard D Irwin Inc. Homewood Illinois 1965) page 220

ข) การวิเคราะห์ส่วนของเจ้าของและสภาพหนี้สิน

หมายถึงการพิจารณาเกี่ยวกับสถานะทางการเงินและความเสี่ยงภัยของกิจการโดยดูจากจำนวนหนี้สินที่กิจการมีอยู่ทั้งหมดทั้งนี้ เพราะสินทรัพย์ของกิจการที่มีอยู่นี้ จะต้องนำมาชำระหนี้สินทั้งระยะสั้นและระยะยาวก่อน ส่วนที่เหลือจึงจะเป็นของเจ้าของกิจการ ดังนั้นในการวิเคราะห์จึงพิจารณาว่าส่วนของเจ้าของและของเจ้าหนี้ต่าง ๆ ว่าจะมากน้อยกว่ากัน และกิจการจะมีความเสี่ยงภัยอย่างไร ในแง่ของผู้ให้สิน เชื่อถ้ากิจการนั้นมีหนี้สินสูงอยู่แล้วการให้สิน เชื่อของเรา ก็มีความเสี่ยงมากกว่ากิจการที่มีอัตราหนี้สินน้อย การพิจารณาก่อนให้สิน-เชื่อจึงต้องพิจารณาถึงอัตราส่วนของหนี้สินและส่วนของเจ้าของด้วย ซึ่งอัตราส่วนที่ใช้วิเคราะห์ก็คือ

1. อัตราส่วนระหว่างหนี้สินทั้งหมดต่อสินทรัพย์ทั้งหมด (Total Debt to total Asset)
2. อัตราส่วนระหว่างส่วนเจ้าของต่อสินทรัพย์ทั้งหมด (Tangible Net Worth to total Asset)

อัตราส่วนที่กล่าวนี้เป็นอัตราส่วนที่ใช้เปรียบเทียบโครงสร้างของสินทรัพย์ทั้งหมดของกิจการว่าเป็นของเจ้าหนี้เท่าไร และของเจ้าของกิจการเท่าไร ถ้าอัตราส่วนของเจ้าของต่อสินทรัพย์หรือต่อหนี้สินสูง โดยที่อัตราส่วนของหนี้สินต่อสินทรัพย์ต่ำ แสดงว่ากิจการมีฐานะมั่นคงมีสินทรัพย์ซึ่งอาจจะนำมาขายชำระหนี้เมื่อถึงคราวจำเป็นได้พอ และโอกาสที่ธุรกิจต้องเลิก เพราะล้มละลายนั้นมีน้อย แต่ถ้ามองในอีกแง่หนึ่ง การมีทุนมากกว่าหนี้สินเป็นผลเสียแก่เจ้าของกิจการ เพราะการลงทุนของเจ้าของก็เพื่อได้รับผลตอบแทนสูงสุด การกู้เงินจากภายนอกมาและพยายามดำเนินงานให้ผลตอบแทนที่ใหญ่สูงกว่าอัตราดอกเบี้ยที่ต้องจ่ายให้แก่เจ้าหนี้ นั้น นับเป็นการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ การมีอัตราส่วนของเจ้าของสูง อาจแสดงถึงความไม่กล้าเสี่ยงของกิจการก็ได้ แต่อย่างไรก็ตามการพิจารณาอัตราส่วนของเจ้าของจะต้องคำนึงถึงประเภทธุรกิจไว้ด้วย ธุรกิจต่างประเภทกัน อัตราส่วนของเจ้าของจะต่างกันออกไป ธุรกิจประเภทอุตสาหกรรมส่วนมาก อัตราส่วนของเจ้าของมักจะสูง แต่สำหรับธนาคารหรือสถาบันการเงิน อัตราส่วนของเจ้าของจะอยู่ในเกณฑ์ต่ำ เพราะดำเนินงานโดยรับฝากเงิน และนำเงินนั้นไปหาผลประโยชน์ ไม่ใช่การลงทุนด้วยตนเอง ทั้งนี้อัตราหนี้สินย่อมสูง แต่ถ้ามองในแง่ผู้ให้สินเชื่อ

การที่กิจการมีอัตราหนี้สินสูงอยู่แล้วการให้สินเชื่อจะเพิ่มความเสี่ยงมากกว่ากิจการที่มียอดหนี้สินต่ำ การพิจารณาในสาขาของผู้บริหารและผู้ให้สินเชื่อจึงต่างกัน

จากการวิเคราะห์ทางการเงินของบริษัท ก ข ค จำกัด แสดงยอดอัตราหนี้สินต่อสินทรัพย์สูงมากกว่าอัตราส่วนเป็นเจ้าของต่อสินทรัพย์มากถึง 60 เปอร์เซ็นต์ (ดูตารางเปรียบเทียบอัตราส่วนประกอบ) แสดงว่าบริษัทนี้มีความเสี่ยงภัยสูง ค่าเงินการโดยให้ทุนจากบุคคลภายนอกมากกว่าเจ้าของกิจการเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งอัตราส่วนระหว่างหนี้สินเกินสะพัดต่อส่วนของผู้เจ้าของตามปกติแล้วไม่ควรเกิน 80%⁽⁸⁾ เพราะถ้าเกิดเหตุการณ์เปลี่ยนแปลงซึ่งกระทบกระเทือนต่อการขายเป็นอย่างมาก หรือเกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดหมายขึ้น เช่นการเปลี่ยนแปลงภาษีของรัฐบาล น้ำท่วม ไฟไหม้ กิจการที่มีอัตราของหนี้สินต่อส่วนเจ้าของมากเช่นนี้ จะได้รับผลกระทบกระเทือนมาก และในฐานะเจ้าหนี้ของกิจการจะมีความเสี่ยงภัยสูง แต่ถ้ามองอีกด้านหนึ่งกิจการนี้ตั้งมานานมีความมั่นคงและเจ้าของบริษัทก็เป็นผู้มีฐานะดี ผู้จัดการมีประสิทธิภาพในการดำเนินงาน ทั้งเจ้าของและผู้จัดการก็เป็นผู้ที่รู้จักกันดีและเป็นที่เชื่อถือในวงการธุรกิจ ดังนั้นการพิจารณาให้สินเชื่อหรือให้กู้จึงจกต้องมองหลาย ๆ ด้าน

ค. การวิเคราะห์สมรรถภาพในการดำเนินงาน

ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า วัตถุประสงค์ของธุรกิจก็เพื่อหาประโยชน์หรือกำไรให้ได้มากที่สุด ดังนั้นความสามารถในการหากำไรของธุรกิจจึงเป็นรายการที่สำคัญที่จะต้องมีการวิเคราะห์โดยละเอียด ฝ่ายสินเชื่อให้ความสนใจแก่อัตราส่วนชนิดนี้เพื่อพิจารณาว่าธุรกิจนั้น ๓ มีความสามารถในการหารายได้อยู่ในเกณฑ์อย่างไร เพื่อใช้พิจารณาถึงความเสี่ยงภัยในการให้สินเชื่อแก่ธุรกิจนั้น ๆ

ในการวิเคราะห์สมรรถภาพในการดำเนินงานนั้น อัตราส่วนที่ใช้ในการวิเคราะห์คือ

1. อัตราส่วนร้อยละของกำไรเบื้องต้นต่อค่าขายสินค้า (Gross Profit on Net Sales) เป็นอัตราส่วนที่แสดงว่ากำไรเบื้องต้นเป็นกี่เปอร์เซ็นต์ของค่าขาย แสดงถึงส่วน

(8) National Association of Credit Management " Credit Management Handbook" (2nd ed. Richard D Irwin Inc. Homewood, Illinois 1965) page 219

ของค่าขายที่เกินกว่าต้นทุนสินค้าขาย ซึ่งเมื่อใช้เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานของธุรกิจที่มีขนาดเดียวกันแล้ว ทำให้ทราบว่าธุรกิจนั้นค่าเนินนโยบายในการกำหนดราคาอย่างไร เทากับมาตรฐานสำหรับธุรกิจนั้น ๆ หรือไม่ อย่างไรก็ตามการที่สองบริษัทมีอัตราส่วนกำไร เบื้องต้นต่อค่าขายแตกต่างกันนั้น ไม่ได้หมายความว่าบริษัทหนึ่งจะมีสมรรถภาพในการผลิตและการหากำไรดีกว่าอีกบริษัทหนึ่ง แต่อาจจะเป็นเพราะทั้งสองบริษัทมีนโยบายในการกำหนดราคาแตกต่างกันก็ได้ จากตัวอย่างบริษัท ก ข ค จำกัด มีอัตรากำไร เบื้องต้นราว ๆ 14% ทั้ง 2 ปี

2) อัตราส่วนของค่าใช้จ่ายในการดำเนินการ (Total Operating Expenses on Net Sales) คืออัตราส่วนระหว่างค่าใช้จ่ายในการดำเนินการทั้งหมดต่อยอดขาย แสดงถึงความสัมพันธ์ในการดำเนินการของธุรกิจ ถ้ามีอัตราส่วนค่าเท่าไรก็จะมีผลทำให้กำไรสุทธิสูงขึ้นเท่านั้น ซึ่งตามปกติแล้วไม่ควรสูงกว่าอัตราของกำไร เบื้องต้นต่อค่าขาย เพราะถ้าสูงกว่าแล้วกิจการก็จะประสบการขาดทุน จากตัวอย่างในปี 2515 มีอัตราของค่าใช้จ่ายในการอยู่ 19.3% และ 16.3% ในปี 2516 แต่อัตรากำไร เบื้องต้นทั้ง 2 ปี มีประมาณ 14% ซึ่งต่ำกว่า แต่เนื่องจากกิจการมีรายได้อื่น ๆ มาช่วยไว้ จึงทำให้ไม่ขาดทุน ถ้ากิจการต้องการกำไรสูงกว่านี้ ก็จะต้องพยายามลดค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เสีย เพราะยอดค่าใช้จ่ายที่แสดงอยู่มีสูงเกินไป

3) อัตราส่วนของกำไรสุทธิต่อค่าขายสินค้า (Net Profit on Net Sales) คืออัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิหลังหักภาษีเงินได้ต่อค่าขายสินค้า ใช้วัดความสามารถในการดำเนินงานของกิจการนั้น ๆ บริษัทที่มีการดำเนินงานดีจะสามารถควบคุมค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ให้อยู่ในขอบเขต ทำให้ผลการดำเนินงานหลังจากหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ แล้วอยู่ในเกณฑ์อัตราส่วนนี้ที่พิจารณาพร้อมกับอัตราส่วนร้อยละของกำไร เบื้องต้นต่อค่าขายสินค้า เช่น จากตัวอย่างบริษัท ก ข ค จำกัด มีอัตราส่วนของกำไรสูงขึ้นในปี 2516 โดยที่อัตราส่วนร้อยละของกำไร เบื้องต้นต่อค่าขายคงเดิม แสดงว่ากิจการมีความสามารถในการดำเนินงานมากขึ้น แต่ถ้าอัตรากำไร เบื้องต้นต่อค่าขายลดลงแสดงว่า ต้นทุนการผลิตหรือการซื้อสูงขึ้น ซึ่งมักจะมีผลทำให้อัตรากำไรสุทธิต่อค่าขายลดลงด้วย

4) อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ (Net Profit on Total Asset) คืออัตราส่วนระหว่างกำไรสุทธิต่อสินทรัพย์รวม แสดงถึงความสามารถของกิจการในการใช้

สินทรัพย์ที่มีอยู่ค่าเป็นการหากำไร ถ้าอัตราส่วนสูงแสดงว่ากิจการนั้นมีประสิทธิภาพในการดำเนินการ โดยใช่เปรียบเทียบกับอัตราส่วนมาตรฐานหรือเปรียบเทียบกับกิจการที่มีลักษณะและขนาดเดียวกัน และนอกจากนี้ยังใช้เปรียบเทียบกับอัตราส่วนของวงก่อน ๆ เพื่อศึกษาถึงความสามารถในการดำเนินการว่าดีขึ้นหรือเลวลงอย่างไร จากตัวอย่างในปี 2516 มีอัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์สูงขึ้นไปกว่าปี 2515 มาก แสดงว่าผลการดำเนินงานดีขึ้น อัตราส่วนผลตอบแทนของสินทรัพย์นี้ มีความสัมพันธ์กับอัตราส่วนผลตอบแทนจากค่าขาย (กำไรสุทธิ/ค่าขายสุทธิ) และอัตรากำไรขั้นต้นของสินทรัพย์ (ค่าขายสินค้า/สินทรัพย์รวม) นั่นคือสิ่งที่กิจการจะเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงานให้ได้ผลตอบแทนของสินทรัพย์สูง กิจการอาจทำได้ 2 ทางคือ เพิ่มกำไร (Profit Margin) ในราคาสินค้าหรือบริการที่สูง และพยายามหาโอกาสให้สินทรัพย์หมุนเวียนสูงขึ้น แต่ในแง่ของฝ่ายสินเชื่อเราจะสนใจเพียงว่ากิจการของลูกหนี้รายนั้น ๆ มีอัตราผลตอบแทนสูงหรือไม่ เพื่อจะได้นำมาพิจารณาถึงความสามารถในการชำระหนี้ของลูกหนี้รายนั้น ๆ

การใช้อัตราส่วนพิจารณาฐานะกิจการ เท่าที่กล่าวมาเป็นอัตราส่วนที่เกี่ยวข้องกับฝ่ายสินเชื่อโดยตรง เพราะจุดประสงค์ใหญ่ของการวิเคราะห์ของฝ่ายสินเชื่อก็เพื่อจะดูว่ากิจการนั้นมีสภาพคล่อง และความสามารถในการชำระหนี้ระยะสั้นได้เพียงไร ดังนั้นการวิเคราะห์ส่วนใหญ่จึงหนักไปในทางการพิจารณา ถึงจำนวนสินทรัพย์เคลื่อนไหวและสภาพหนี้สินในปัจจุบัน และสมรรถภาพในการดำเนินงานของธุรกิจว่ามีแนวโน้มที่จะดีขึ้นหรือเลวลง เพื่อการพิจารณาให้สินเชื่อจะได้ออกข้อและความเสี่ยงจะได้มีน้อยลง ซึ่งนอกจากอัตราส่วนที่กล่าวมานี้แล้ว ยังมีอัตราส่วนอื่น ๆ อีกมากที่จะใช้หาความสัมพันธ์ของรายการต่าง ๆ เพื่อจุดประสงค์ในการวิเคราะห์กันอื่น ๆ

ถ้าการวิเคราะห์ไม่ใช้อัตราส่วนหาความสัมพันธ์ ฝ่ายสินเชื่อจะไม่ทราบฐานะของกิจการได้ลึกซึ้ง ทั้งนี้จะทราบได้เพียงว่ากิจการมีสินทรัพย์เท่าไร หนี้สินเท่าไรมากน้อยกว่ากันแค่นั้นผลของการดำเนินงานเป็นอย่างไร แต่ถ้ามีการหาอัตราส่วนออกมาจะทำให้ทราบลึกซึ้งไปกว่านี้เช่นกิจการมีสินทรัพย์เป็นกี่เท่าของหนี้สิน จะสามารถชำระหนี้คืนได้ทันทีหรือไม่ การรับชำระหนี้จากลูกหนี้ทันกับระยะเวลาที่ต้องชำระให้เจ้าหนี้หรือไม่ การจัดการสินค้าคงคลังเป็นอย่างไรฝ่ายสินเชื่อต้องการทราบอะไรก็สามารถใช้อัตราส่วนที่เกี่ยวข้องกับสิ่งนั้น ๆ ได้

ด้วยเหตุนี้ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางการเงินจากงบการเงินจึงสมควรที่ฝ่ายสินเชื่อจะใช้ อัตราส่วนเป็นวิธีการในการวิเคราะห์ เพราะนอกจากจะให้ประโยชน์อย่างเต็มที่แล้วยัง เป็นวิธีการที่ทำได้ง่ายและสะดวกด้วย

3. การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis)

การวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนเท่าที่กล่าวมา ถ้าจะให้ได้ประสิทธิภาพอย่างเต็มที่ จะต้องพิจารณาเปรียบเทียบในช่วงระยะเวลาพอสมควร การพิจารณาเพียงปีหรือสองปีจะไม่ทราบถึงฐานะทางการเงินที่แท้จริงของกิจการ และไม่สามารถประเมินฐานะการเงินในอนาคตได้แต่ถ้ามีการเปรียบเทียบในช่วงระยะเวลาพอสมควร จะทำให้ทราบถึงฐานะการเงินในอดีตของธุรกิจว่าเป็นอย่างไร ในปัจจุบันเป็นอย่างไร และนำมาคาดคะเนว่าในอนาคตมีแนวโน้มจะเป็นอย่างไรซึ่งการวิเคราะห์เช่นนี้ เราเรียกว่า การวิเคราะห์แนวโน้ม (Trend Analysis)

สำหรับด้านสินเชื่อ การพิจารณาแนวโน้มจะทำให้เฉพาะกิจการของลูกหนี้ที่มีการให้งบการเงินแก่เราทุก ๆ ปี และมีการวิเคราะห์งบการเงินนั้นแล้วนำมาเปรียบเทียบ ถ้าเป็นลูกหนี้ใหม่อาจจะทำได้ถ้ามีการของบการเงินย้อนหลังไป ซึ่งการพิจารณาแนวโน้มนี้จะให้ประโยชน์แก่ฝ่ายสินเชื่ออย่างเต็มที่ เพราะนอกจากจะดูสถานะการดำเนินงานเป็นปี ๆ ว่าเป็นอย่างไรแล้ว แนวโน้มจะทำให้การคาดคะเนเกี่ยวกับฐานะของกิจการนั้น ๆ ถูกต้องยิ่งขึ้น เพราะการให้สินเชื่อขึ้นกับเหตุการณ์ในอนาคต การวิเคราะห์ฐานะโดยดูจากอัตราส่วนเป็นการวิเคราะห์เฉพาะในเวลาใดเวลาหนึ่งซึ่งเป็นเวลาที่นำตัวเลขมาวิเคราะห์เท่านั้น ไม่สามารถบอกเหตุการณ์ในอนาคตได้ถ้าการคาดคะเนจะไร้อารมณ์เอา ก็จะทำให้การให้สินเชื่อมีความเสี่ยงมาก ถ้ามีการใช้ตัวเลขเปรียบเทียบของหลาย ๆ ปี จะทำให้เห็นแนวโน้มของการดำเนินการและฐานะของกิจการได้แน่นอนขึ้น ความเสี่ยงในการให้สินเชื่อก็ลดลง

จากงบการเงินตัวอย่างเรามีแค่ 2 ปีเปรียบเทียบ จึงยังให้ประโยชน์ไม่เต็มที่ เพียงแต่พิจารณาได้ว่า ในปี 2516 ผลการดำเนินงานดีกว่าปีที่แล้ว เพราะมีการขายที่สูงขึ้น ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มีการควบคุมอย่างดี ทำให้เมื่อเทียบเป็นเปอร์เซ็นต์กับค่าขายแล้วลดลง

ซึ่งอาจจะใช้การคาดคะเนผลการดำเนินงานในปีต่อ ๆ ไปว่าอาจจะดีขึ้น ส่วนทางด้านสภาพคล่องของกิจการนี้ ในปี 2516 กลับลดลงจากปี 2515 เพราะมีการนำเงินไปลงทุนในกิจการอื่น ๆ และซื้อสินทรัพย์ประจำมากขึ้น การจะให้สินเชื่อจึงต้องพิจารณาถึงแนวโน้มของกิจการในทุก ๆ ด้าน ซึ่งจะทำให้การตัดสินใจถูกต้องยิ่งขึ้น อันจะทำให้ความเสี่ยงในการให้สินเชื่อลดลง

4. การคาดคะเนเกี่ยวกับเงินทุนหมุนเวียนโดยอิงกระแสเงินสดและงบแสดงที่มาของเงินทุนและการใช้เงินทุน

การพิจารณาว่าธุรกิจมีความสามารถในการชำระหนี้เมื่อถึงกำหนดได้เพียงใดหรือไม่ อันเป็นจุดประสงค์ใหญ่ของการวิเคราะห์ของฝ่ายสินเชื่อ นั้น สิ่งแรกที่จะพิจารณาคือเงินสดของธุรกิจ แต่มีข้อควรระวังว่ายอดเงินสดที่ธุรกิจนั้น ๆ มีอยู่ในขณะใดขณะหนึ่งเป็นเท่าไร ซึ่งคามที่ได้กล่าวมา การวิเคราะห์สภาพคล่องเราใช้อัตราส่วนช่วยในการวิเคราะห์ แต่การวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนนั้นมีข้อเสียคือ

1. การใช้อัตราส่วนจะวิเคราะห์สภาพคล่องของธุรกิจได้เฉพาะในเวลาใดเวลาหนึ่งซึ่งเป็นเวลาที่นำตัวเลขมาวิเคราะห์เท่านั้น
2. การวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนจะใช้ตัวเลขตามที่ปรากฏในงบการเงินที่นำมาวิเคราะห์เท่านั้น คือดูจากราคาสินทรัพย์ตามที่ปรากฏในบัญชี โดยมิได้ดูว่าสินทรัพย์นั้น ๆ จะหมุนเวียนกลับมาเป็นเงินสดได้ตามรายการที่แท้จริงเท่าไร
3. การวิเคราะห์โดยใช้อัตราส่วนนั้น วิเคราะห์ได้เฉพาะเหตุการณ์ในอดีตโดยใช้ดูเปรียบเทียบกับงวดก่อน ๆ จะนำมาวิเคราะห์ในอนาคตไม่ได้

ดังนั้นจึงมีเครื่องมือที่ใช้วิเคราะห์ความสามารถของธุรกิจ ในอันที่จะมีเงินสดพร้อมเมื่อต้องการใช้อีกชนิดหนึ่ง คืองบกระแสเงินสด (Cash Flow) และงบแสดงที่มาของเงินทุน และการใช้เงินทุน (Statement of Source and Application of Fund) ซึ่งในปัจจุบันได้เห็นความสำคัญของการทำทั้งสองชนิดนี้มากขึ้น จนมีการเสนอให้ถือเป็นส่วนหนึ่งของรายงานการเงินประจำปีของธุรกิจต่าง ๆ (9) ทั้งนี้เนื่องจากงบเงินทุนเหล่านี้

(9) Perry Mason " Cash Flow Analysis and the Funds Statement "page90

สามารถแสดงรายการได้ลึกซึ่งกว้างขวางการเงินตามปกติ ดังที่กล่าวไว้ใน ARS No.2 (10)
 วางเงินทุนนี้ทำให้ทราบว่า

1. ถ้าไรที่ได้มานำไปใช้ทางใดบ้าง
2. ทำไมจึงมีการจ่ายเงินปันผลน้อย
3. ทำไมบางครั้งจึงมีการจ่ายเงินปันผลมากกว่าไรที่ได้ในวคนั้น ๆ หรือ
 จ่ายเงินปันผลทั้ง ๆ ที่ผลการดำเนินงานแสดงออกมาว่าขาดทุน
4. ทำไมเงินทุนหมุนเวียนจึงลดลงทั้ง ๆ ที่มีผลกำไรมากขึ้น
5. ทำไมเงินทุนหมุนเวียนจึงสูงขึ้นทั้งที่เป็นนั้นผลการดำเนินงานขาดทุน
6. ทำไมจึงต้องมีการยืมเงินเพื่อต่อเติมอาคารหรือซื้อสินทรัพย์ประจำอีกในเมื่อ
 จำนวนที่ต้องการนั้นสามารถหาได้จากกำไรสุทธิและค่าเสื่อมราคาที่ถูกไว้
7. ทำอย่างไรจึงจะมีการลงทุนขยายอาคารหรือซื้อเครื่องจักรใหม่
8. ทำไมจึงมีการขายสินทรัพย์ประจำที่ใช้ในการดำเนินงานปกติ
9. จะชำระหนี้ที่ถึงกำหนดอย่างไร
10. สินทรัพย์ที่ได้มาจากการเพิ่มขึ้นของทุนมีอะไรบ้าง
11. จะต้องมีกรออกหุ้นกู้เพื่อหาทุนหมุนเวียนหรือไม่
12. เงินทุนหมุนเวียนที่เพิ่มขึ้นนั้น ได้นำไปใช้ในทางใดบ้าง

การวิเคราะห์ที่มาและการใช้เงินทุนให้ประโยชน์มากมายถึงที่กล่าวข้างต้น
 จึงเป็นที่สนใจทั้งฝ่ายจัดการ เจ้าหน้าที่ที่จะให้เงินกู้ยืม และผู้ที่ต้องการลงทุนในกิจการ
 นั้น ๆ ในด้านฝ่ายสินเชื่อการวิเคราะห์ที่มาและการใช้เงินทุนนี้ นับว่าเป็นการวิเคราะห์
 ที่ให้ประโยชน์มากที่สุด จึงควรที่จะกล่าวถึงไว้ในที่นี้

งบกระแสเงินสด (Cash Flow)

คืองบที่แสดงถึงแหล่งที่มาของเงินสดว่ามาจากทางใดบ้างและต้องจ่ายไปในทาง
 ใด ซึ่งแหล่งที่มาของเงินสดมี 2 แหล่งคือ จากภายในธุรกิจเอง ได้แก่จากการขายสินค้า

การเรียกเงินจากลูกหนี้ได้ และจากการขายสินทรัพย์ประจำ แหล่งที่สองได้มาจากภายนอกธุรกิจ คือ จากผู้ถือหุ้นหรือเจ้าของกิจการ หรือจากเจ้าหนี้ซึ่งอาจจะเป็นเงินกู้หรือหนี้ก็ได้ ส่วนกระแสเงินสดที่จ่ายออกไปได้แก่การซื้อวัตถุดิบหรือสินค้า ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ที่เป็นต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่ายค่าเนนการการซื้อสินทรัพย์เพิ่มการจ่ายเงินชำระเจ้าหนี้ การใช้คืนเงินกู้ หรือไถ่ถอนเงินกู้ การจ่ายเงินปันผล และการจ่ายเงินดอกเบี้ยและภาษีอากร เหล่านี้เป็นต้น

งบดุลและงบการค้ำกำไรขาดทุน ที่แสดงถึงผลงานของธุรกิจในงวดบัญชีหนึ่ง ๆ นั้นเป็นผลจากการจัดทำบัญชีคู่ตามวิธีการบัญชีที่นิยมกันมากในปัจจุบัน คือ เกณฑ์ผลประโยชน์ (Accrual Basis) ซึ่งถือหลักว่า รายการใดมีเหตุผลเชื่อได้ว่าเป็นรายได้ของงวดบัญชีนั้น ๆ ก็ให้ถือเป็นรายได้ของงวดบัญชีนั้น ๆ ถึงแม้จะยังไม่ได้รับเงิน และรายจ่ายก็เช่นกัน รายจ่ายใดที่สมควรจะต้องจ่ายเพื่อก่อให้เกิดรายได้ในช่วงระยะเวลาที่ปิดบัญชี ถึงแม้จะยังไม่ได้จ่ายเงินสดออกไปจริงก็ได้ประมาณจำนวนเงินที่จะต้องจ่ายขึ้น เพื่อนำมาเปรียบเทียบกับรายได้หาผลกำไรที่แท้จริง ในงวดบัญชีหนึ่ง ๆ รายได้รายจ่ายบางอย่างจึงไม่มีส่วนสัมพันธ์กับยอดเงินสดที่ธุรกิจนั้นมีอยู่เลย การจัดทำงบกระแสเงินสดจำเป็นจะต้องนำรายการในงบดุลและงบกำไรขาดทุนมาปรับปรุงใหม่ โดยแยกแยะรายการในงบการเงินทั้งสองแต่ละรายการว่ามีการได้เงินสดเป็นจำนวนเท่าใด มีการเปลี่ยนแปลงอย่างไรและผลการเปลี่ยนแปลงนั้นทำให้ได้เงินสดมาและใช้ไปอย่างไร ซึ่งในที่นี้คงเว้นที่จะกล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการทางงบกระแสเงินสด เพียงแต่แสดงตัวอย่างงบกระแสเงินสดของบริษัท กชด จำกัด ซึ่งเป็นธุรกิจประเภทจำหน่ายสินค้าจากต่างประเทศ เป็นรายงานที่สร้างขึ้นเสนอผู้จัดการเป็นประจำทุกเดือน ดังต่อไปนี้คือ

ตัวอย่างงบกระแสเงินสด

บริษัท ก ข ค จำกัด

งบกระแสเงินสดประจำเดือน มค. 2515

(จำนวนพันบาท)

เงินสดได้มา

เก็บจากลูกค้า	455
การขายเงินสด	107
การขายหลักทรัพย์ที่ถือไว้ชั่วคราว	15
การขายเครื่องจักร	6
ค่าเช่ารับจากผูเช่าตรง	6
รวมเงินได้มา	<u>589</u>

เงินสดที่ใช้ไป

จ่ายชำระหนี้ค่าสินค้า	395
จ่ายค่าไรจ่ายดำเนินการและอื่น ๆ	108
จ่ายชำระหนี้ระยะยาว	14
วางเงินค่าเครื่องจักร	8
จ่ายเงินปันผล	20
ซื้อหลักทรัพย์ที่ถือไว้ชั่วคราว	30
รวมเงินสดที่ใช้ไป	<u>575</u>

เงินสดยกยกมา 55

เงินสดยกยกไป 69

เงินสดได้มาสูงกว่าเงินสดที่ใช้ไป 14

งบกระแสเงินสดที่มีประโยชน์มากที่สุด คือเมื่อใดทำเพื่อลดการณดวงหน้าซึ่งเราเรียกว่า งบประมาณเงินสด ซึ่งจะช่วยธุรกิจอย่างมากในการที่จะดำเนินงานไปได้โดยสะดวก คือ เงินสดไม่ขาดมือและไม่มีเงินสดไว้ในมือมากเกินไปเกินความต้องการ และทำให้ทราบว่าเมื่อใดจะต้องชำระหนี้เป็นจำนวนเท่าใด และจะมีเงินสดพอที่จะชำระหนี้หรือไม่ การ

หาจากแหล่งใด

ในค่านของฝ่ายสินเชื่อการพิจารณาสภาพคล่องของธุรกิจลูกหนี้ โดยใช้งบกระแสเงินสด จะทำได้คือเมื่อมีข้อมูลอย่างเพียงพอ ในเมืองไทยยังไม่นิยมที่จะแสดงงบกระแสเงินสดไว้ในรายงานประจำปีด้วย ดังเช่นข้อกีดกันของ AICPA ตาม ARS No.2 ดังนั้นการทางงบกระแสเงินสดของฝ่ายสินเชื่อจึงต้องเป็นลูกค้ารายใหญ่จริง ๆ ซึ่งเราจะให้วงเงินสินเชื่อมาก มีอัตราความเสี่ยงสูงก็จะทางงบกระแสเงินสดขึ้นมาโดยการขอข้อมูลจากลูกหนี้ หรือจะให้ลูกหนี้ทำขึ้นมาก็ได้ ซึ่งคล้ายกับเป็นการเสนอ Project ก่อนที่จะขออนุมัติวงเงินสินเชื่อ โดยต้องแจ้งว่าธุรกิจเขาต้องการ เงินสดในทางใดและจะได้มาทางใด จะชำระหนี้ได้ภายในกี่ปี แต่ปกติสำหรับลูกค้าธรรมดา ๆ แล้ว ในเมืองไทยยังไม่นิยมทำกัน เพราะเนื่องจากข้อมูลไม่พอและเป็นการสิ้นเปลืองแรงงานและเวลา มาก จึงมักนิยมใช้การวิเคราะห์ทางค่านอื่น

งบแสดงที่มาของเงินทุนและการใช้เงินทุน

เป็นงบที่แสดงถึงจำนวนเงินทุนทั้งหมดที่กิจการได้มาและที่ใช้ไปในการดำเนินธุรกิจ คำว่า "เงินทุน" นี้มีได้หมายถึงแต่เพียงเงินสดอย่างเดียวนั้น แต่รวมถึงหลักทรัพย์ที่อาจขายได้ทันที ลูกหนี้ สินค้า และสินทรัพย์เคลื่อนที่อื่น ๆ ซึ่งรวมรายการเป็นยอดสินทรัพย์เคลื่อนที่และเป็นส่วนที่เกินกว่าหนี้สินเคลื่อนที่ นั่นคือเงินทุนในที่นี้หมายถึง "ทุนหมุนเวียน" นั่นเอง

แหล่งที่มาของเงินทุนที่นับว่าสำคัญ คือกำไรจากการดำเนินงาน ซึ่งกิจการมีโอกาสนำกำไรเหล่านี้ไปซื้อทรัพย์สินชำระหนี้หรือจ่ายเงินปันผลได้ แต่จำนวนกำไรที่แสดงอยู่ในบัญชีประจำงวดของกิจการไม่จำเป็นต้องมีความสัมพันธ์กับการหมุนเวียนของเงินทุนเสมอไป ทั้งนี้เพราะในการคำนวณหาผลการดำเนินงานของธุรกิจ ค่าใช้จ่ายบางชนิดที่นำมาหักจากรายได้ภายในงวดนั้น เป็นค่าใช้จ่ายที่ไม่ต้องใช้เงินทุนเช่นค่าเสื่อมราคา ดังนั้นในการคำนวณหาเงินทุนที่จะได้จากการดำเนินงานจึงต้องนำรายการจำพวกนี้มารวมกับกำไรสุทธิที่แสดงในงวดบัญชีนั้น ๆ ด้วย นอกจากเงินทุนที่ได้มาจากการดำเนินงานแล้ว แหล่งที่มาของเงินทุนอื่น ๆ อีก มีดังนี้คือ

- 1) เงินทุนจากเจ้าของกิจการ ซึ่งได้แก่การออกหุ้นเพิ่ม การเรียกชำระหุ้นเพิ่ม
- 2) เงินทุนจากเจ้าหนี้ต่าง ๆ ซึ่งได้แก่เจ้าหนี้ระยะยาว เงินกู้
- 3) เงินทุนจากการขายหลักทรัพย์ที่ธุรกิจถือไว้นาน
- 4) การขายสินทรัพย์ประจำ

ซึ่งพอสรุปได้ว่า สิ่งที่ทำให้เงินทุนของกิจการสูงขึ้นนั้น เกิดจากการลดลงของสินทรัพย์ การเพิ่มขึ้นของหนี้สิน และส่วนของผู้ถือหุ้น

ส่วนการใช้เงินทุนของกิจการนั้นโดยปกติจะมีดังนี้คือ

- 1) ใช้ในการซื้อสินทรัพย์ประจำ
- 2) ใช้ในการไถ่ถอนหนี้สินระยะยาว
- 3) ใช้ในการจ่ายเงินปันผล
- 4) การเสียเงินทุนไปเนื่องจากการขาดทุนจากการดำเนินงาน

เมื่อเงินทุนที่ได้มามีจำนวนมากกว่าเงินทุนที่ใช้ไปก็จะเกิดผลดีแก่กิจการ คือทำให้ทุนหมุนเวียนของกิจการ เพิ่มขึ้นจากงบแสดงฐานะของเงินทุนและการใช้เงินทุนจะแสดงให้เห็นชัดขึ้นว่า เงินทุนของกิจการ เพิ่มขึ้นหรือลดลง เพราะเหตุใด ซึ่งจะเป็นเครื่องมือที่ช่วยในการตัดสินใจแก่ฝ่ายจัดการ เจ้าหนี้ หรือผู้ต้องการลงทุน

วิธีการทางงบแสดงฐานะของเงินทุนและการใช้เงินทุนนี้เปรียบเสมือนการกระหนาบยอดรายการในงบดุลว่า มีรายการใดเพิ่มขึ้นหรือลดลงเท่าใด แต่เพื่อให้ถูกต้องแล้ว ควรจะต้องมีรายการละเอียดอื่น ๆ ด้วย เช่น รายละเอียดของค่าเสื่อมราคา เพราะงบดุลส่วนมากจะแสดงรายการสินทรัพย์ไว้เป็นยอดสุทธิ เช่น จากงบดุลของบริษัท กชค จำกัด ซึ่งเป็นธุรกิจประเภทผู้แทนจำหน่ายสินค้าจากต่างประเทศ เราจะไม่มีโอกาสทราบว่าที่กินและอาคารนั้นมีค่าเสื่อมราคาเท่าไร และมีการซื้อเพิ่มเติมเท่าไร เพราะยอดที่แสดงเป็นยอดสุทธิแล้ว นอกจากนี้แล้วการได้ทราบรายละเอียดอื่น ๆ เช่น รายละเอียดการชำระเจ้าหนี้ รายละเอียดการกู้ยืม จะทำให้การทางงบเงินทุนนี้ถูกต้องยิ่งขึ้น ฝ่ายสินเชื่อบริษัทอาจขอให้ลูกค้าจัดทำงบเงินทุนส่งให้ทุกปี เช่นเดียวกับงบการเงินอื่น ๆ หรือมีฉะนั้นฝ่ายสินเชื่อบริษัทอาจจัดทำขึ้นเองก็ได้ โดยอาศัยตัวเลขจากงบดุลของปีก่อนนำมาเปรียบเทียบกัน แต่เมื่อไม่มีรายละเอียดอื่น ๆ งบเงินทุนที่สร้างขึ้นมาก็ไม่ค่อยจะสมบูรณ์นัก คุณตัวอย่างซึ่งได้จากการนำตัวเลขในงบดุลของปี 2516 เปรียบเทียบกับปี 2515 รายการเงินทุนที่ได้จากค่าเสื่อมราคา ได้จากยอดที่ลดลงของบัญชีสินทรัพย์ ซึ่งอาจจะมีการขายสินทรัพย์

ออกไปหรือซื้อมาเพิ่มเติมรวมอยู่ในรายการนี้ได้ แต่เมื่อเราไม่ทราบรายละเอียดจึงต้องใช้
 บอกละเอียด ซึ่งบการเงินที่ได้นี้จะแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับเงินทุนหมุนเวียนของบริษัท
 ก ข ค เพิ่มขึ้นมากกว่าการกระจายการบริโภคธรรมดา ฝ่ายสินเชื่อจึงควรมีการจัดหางบเงิน
 ทุนของลูกหนี้ขึ้น เพื่อให้พิจารณาฐานะของลูกหนี้อีกทางหนึ่ง

บริษัท ก ข ค จำกัด
งบแสดงที่มาของเงินทุนและการใช้เงินทุน
ประจำปี 2516 (จำนวนพันบาท)

ที่มาของเงินทุน

กำไรสุทธิก่อนหักภาษี	6,222
ค่าเสื่อมราคา	445
การเพิ่มขึ้นของหนี้สิน - เงินเบิกเกินบัญชีธนาคาร	10,077
- เจ้าหนี้อื่น ๆ	3,405
- เงินสะสมพนักงาน	454
	20,603

เงินทุนใช้ไป

ซื้อสินทรัพย์เคลื่อนที่เพิ่ม	2,510
ลงทุนในกิจการอื่น	4,625
ซื้อสินทรัพย์ประจำเพิ่ม	2,305
ชำระเจ้าหนี้	6,475
ชำระเงินกู้	3,576
	19,491

เงินทุนได้มากกว่าเงินทุนใช้ไป

1,112

* จากงบแสดงที่มาและใช้ไปของเงินทุนของธุรกิจประเภทผู้แทนจำหน่ายสินค้าจากต่างประเทศ

การประเมินฐานะของลูกหนี้โดยอาศัยข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้มา ดังที่ได้กล่าวไว้ในบทนี้นั้น เป็นวิธีการที่นิยมใช้กันทั่วไป ซึ่งฝ่ายสินเชื่ออาจจะเลือกใช้วิธีหนึ่งวิธีใดที่เหมาะสมที่สุดก็ได้ หรือจะใช้หลาย ๆ วิธีเพื่อให้การพิจารณาฐานะของลูกหนี้ไม่ผิดพลาดก็ได้ แต่ทั้งนี้ในการพิจารณา ก็ย่อมขึ้นอยู่กับข้อมูลที่จะได้มาด้วย เช่น ถ้าลูกค้าไม่ไหว้มการ เงินการวิเคราะห์ด้วยอัตราส่วน หรือการท่างเงินทุนก็ไม่สามารถจะทำได้ จึงต้องหันไปใช้ข้อมูลทางค่านอื่น ซึ่งการพิจารณา ก็ต่างกันไป และข้อสำคัญที่สุดที่ควรจะต้องคำนึงในการพิจารณาวิเคราะห์ข้อมูลคือ ต้องไม่ใช่ เวลานานเกินควรและเสียค่าใช้จ่ายมากเกินไปไม่คุ้มกับจำนวนสั่งซื้อของลูกค้า ดังที่ได้กล่าว ไว้แล้วในบทที่ 5

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย